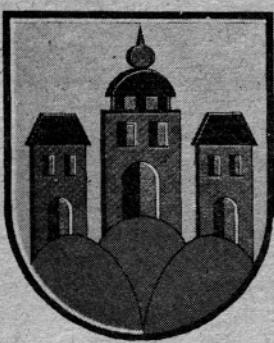

REČICA OB SAVINJI

MOZIRJE

Savinjske

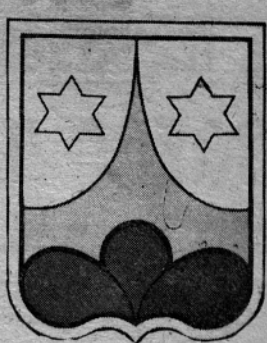
Glasilo socialistične
zveze delovnega ljudstva
občine Mozirje

Leto XIV
Številka 8
Avgust 1983

NOVICE

LJUBNO

GORNJI GRAD

Postnina plačana v gotovini

Stabilizacijske naloge na rešet

Občinska konferenca SZDL Mozirje je sklicala sejo predsednika na kateri so temeljito proučili nekatera vprašanja v zvezi z ukrepi za ustalitev gospodarskega položaja pri nas. Uvodne misli so podali Hinko Čop, Franc Miklavc in Režika Plaznik. Temelj razprav so bili sklepi in stališča 14. seje RK SZDL.

V razpravi so navzoči opozorili na negotovost in marsikaj tudi malodušje, ki vlada med občani zaradi razmer v gospodarstvu. Stvari pač zaskrbijo, tembolj, ker se ukrepi čisto menjajo, priča pa smo tudi izigravanju predpisov. Zelo kritično so spregovorili o osebnih odgovornostih, ki bi se morala spriči stanja zaostriti, pa se ne. Vse preveč ocenjujemo in premalo ukrepamo. Na sploh govorimo o splošnih ugotovitvah. Nekaterih pomembnih stvari pa se lotevamo kar na pamet. Še ne uresničimo enega ukrepa, pa že podzemamo drugega. Zadeve moramo urejevati premišljeno in dosledno do kraja. Posebno pozornost so navzoči namenili skupni porabi. Tako

so podčrtali težave v zdravstvu in socialnem varstvu. Uporabniki še vedno niso dojeli resnosti položaja, še vedno ne razumejo, da ni denarja za pretiravanje. Dotaknili so se tudi razmer v Gozdnem gospodarstvu, kjer so posebne težave v TOZD Luče in Gornji grad. Omenili so slab odnos do dela in veliko izkoriščanja zdravstvenega varstva zaradi pretiranih bolezni.

Franc Miklavc je orisal položaj gospodarstva v prvem polletju letos. Menil je, da so v naših razmerah rezerve še v kmetijstvu in gozdarstvu. Poudaril je težave v zdravstvu in menil, da je treba dati pravih o tem vprašanju tudi političen poudarek. Izvršni svet je čisto v težkem položaju, saj so pritiski nanj z raznih strani. Seveda je treba vedno upoštevati obe strani problema, ne pa kloniti pod težo raznih enostranskih dokazovanj. Po njegovem mnenju bo gospodarstvo naše občine ostalo glede proizvodnje na ravni lanskega leta. Predsedstvo je nato sprejelo vrsto sklepov in zadolžitve.

Slika je iz nemških virov in je bila posneta po uničenju nemške postojanke v Mozirju. V nekdanji kaplaniji in cerkvi so se okupatorji upirali Šlandrovi brigadi in končno klonili. Tako je bila dolina osvobodjena, občina Mozirje pa slavi dan zmage v Mozirju 12. september, kot občinski praznik.

Naš praznik

V današnjih razmerah, ko že mučno okušamo tudi senčne posledice dokaj hitrega razvoja v preteklosti, ki je preveč slonel na izposojenih, premalo pa na lastnih sredstvih, ne občutimo več tehničnih razlogov za praznično samozadovoljstvo. Vse bolj dobiva prizvok streznitve in spoznanja, da moramo najprej ozdraviti temelje „bolnega“ gospodarstva, če hočemo v prihodnje še hitreje napredovati.

Ne bi bilo prav, če bi se ob bližajočem se prazniku občine izneverili ustaljeni navadi in ne bi vsaj bežno ocenili bilance uspehov, pa tudi neuspehov na najpomembnejših področjih družbenega življenja v preteklem letu.

Ohrabrujoča je ugotovitev, da se je naše gospodarstvo resno spoprijelo s stabilizacijskimi nalogami in da večina naših delovnih organizacij in TOZD kljub vedno bolj zaostrenim pogojem gospodarjenja, vendarle dosega dokaj ugodne poslovne rezultate. TO še zlasti velja za tiste, ki se morajo s surovinami za proizvodnjo v celoti oskrbovati od drugod. Nasprotno pa se v osnovni hrbenici občinskega gospodarstva, to je v gozdarstvu in lesno predelovalni industriji, ki daje kruh pretežnemu številu zaposlenih v občini in napaja z največjim deležem prispevkov tudi vse naše družbene dejavnosti, še vedno soočamo z velikimi dohodkovnimi, razvojnimi in organizacijskimi problemi. Ni torej naključje, da je bila v preteklem letu osnovna družbenopolitična aktivnost usmerjena prav v odkrivanju vzrokov za takšno stanje in nakazovanje smeri uspešnejšega razreševanja problemov sedanjega trenutka in razvojne perspektive gozdarsko-lesnega kompleksa.

V kmetijstvu kot najpomembnejši prednostni panogi našega gospodarstva smo po krajšem zastoju zopet zabeležili vzpodbuden napredek. Načrtna pospeševalna prizadevanja za osuševanje zamočvirjenih zemljišč in izboljševanje rodovitnosti nižinskih travnikov in planinskih pašnikov, so znatno povečala domačo krmno osnovo za večjo tržno proizvodnjo v živinoreji. Povečana družbena odgovornost za preskrbo s hrano pa je preko ustanovljenih intervencijskih skladov za kmetijstvo v občini in republiki dala še dodatno materialno vspodbudo pridelovalcem hrane za smejelejšo povečevanje prireje, s tem pa tudi tržnih viškov mleka in mesa. Poudariti velja, da so družbene vspodbude za hribovsko kmetijstvo bistveno večje kot za nižinsko zaradi težjih pogojev gospodarjenja. S tem se daje tudi poudarek vsesplošnemu družbenemu interesu za ohranjanje živosti strateško-pomembnega hribovskega prostora.

Za trgovino, ki nosi odgovornost za čimbolj zadovoljivo preskrbo občanov z osnovnimi potrebščinami, lahko trdimo, da svojo nalogo kljub splošno znanim objektivnim oviram, dobro opravlja. Ob tem pa ne smemo pozabljati, da so za občansko pomanjkanje nekaterih vrst življenjskih potrebščin krivi predvsem tisti nedisciplinirani občani, ki po nepotrebnem povzročajo potrošniške mrzlice.

Na področju turizma, ki smo mu v srednjeročnem planu končno priznali pravi gospodarski pomen in ga opredelili kot prednostno panogo, so uspehi še sicer skromni, vendar obetajoči za našo turistično prihodnost. Z ustanovitvijo gornje-savinjskega Turističnega biroja, ki zelo plodno sodeluje s turističnimi agencijami, smo uspeli napraviti prvi odločujoči korak k poenotenju naše razdrobljene turistične ponudbe v dolini in širši regiji.

Tudi kmečki turizem uspešno nadaljuje svojo razvojno pot. Nasploh je postal trenutno najprivlačnejša oblika turistične ponudbe, po kateri je največ povpraševanja. V turistična prizadevanja se vse bolj aktivno vključujejo še nekateri zasebni gostinci s svojimi urejenimi penzionci, medtem ko v družbenem delu gostinstva nikakor ne moremo, nečemo ali ne znamo izkoristiti možnosti, ki se ponujajo.

Naše drobno gospodarstvo se je letos dostojno predstavilo domači in širši javnosti s prvo obrtno razstavo, ki je prijetno presenetila in tudi navdušila. Pokazala je, da imamo med našimi obrtniki veliko novatorske iniciative in neizkoriščenih možnosti za produktivnejše zaposlovanje, za nadomeščanje uvoza, pa tudi za izvozno usmeritev. Za vse te

cilje pa je potrebno tesnejše programsko sodelovanje z zainteresiranimi delovnimi organizacijami v občini in izven nje ter proučevanje in selektivna davčna politika.

Ena najbolj bridkih preizkušenj medprazničnega obdobja je nedvomno uvedba ukrepov družbenega varstva v delovni organizaciji VEZ in Poslovni skupnosti RAZVOJ. Razplet dogodkov je dokazal, da je bil ta skrajni ukrep nujen, vendar že prepozno glede na vse posledice, ki iz zatečenega stanja izhajajo.

V družbenih dejavnostih le na videz obvladujemo dovoljeni obseg skupne porabe glede na rast dohodka v gospodarstvu, v praksi pa se še vedno borimo s kroničnimi izgubami v zdravstvu. To pomeni, da za zdravstveno varstvo še vedno trdimo bistveno več, kot zmoremo zagotavljati zanj potrebnih sredstev. Problem je sicer težko rešljiv, a bo moral biti čimprej, kajti dopuščanje izjem po že znanih izkušnjah ne vodi h gospodarnemu ponašanju in zavzetejšemu iskanju še neizkoriščenih notranjih rezerv.

Ob množični zavesti, da zaradi stabilizacijskih problemov vendarle ne smemo popolnoma zaustaviti družbenega napredka v naših krajevnih skupnostih, smo v letošnji pomladi pozitivno izglasovali podaljšanje samoprispevka. S tem smo ponovno potrdili že tolikokrat izkazano solidarnost pri uresničevanju skupnih razvojnih ciljev z naslonitvijo na lastne sile.

Po zaslugi uspešnega izzida referendum bomo že za letošnji občinski praznik dobili 4 pomembne pridobitve: nov vrtec v Šmartnem ob Dreti, modernizirani krajevni cesti na Gneču in v Rečici ter dokončno asfaltirano republiško cesto preko Černivca. Slednja bo brez dvoma veliko prispevala k večji gospodarski odprtosti doline z večstranskimi koristmi za vse naše krajevne skupnosti in občane.

Nalog, ki nas čakajo v prihodnje, je veliko, posebno še, ker so želje in potrebe vedno mnogo večje od gmočnih možnosti. Med vsemi pa so najpomembnejše tiste, ki izhajajo iz programov za dolgoročno gospodarsko ustalitve.

Ob vseh težavah, ki nas pestijo, moramo za ohranitev imeti vedno pred očmi, kaj vse smo doslej ustvarili. Naredili smo toliko novega, da smo se ob dobrem življenju v marsičem tudi sprijeli. Tudi med nami so se pojavili malodušja. Nekateri se bojijo težkih nalog, ki so pred nami. S pogumnimi spremembami moramo začeti takoj, ni več časa za odlaganje! Pričakovati je težak spopad s staro miselnostjo, navadami, potrošništvom. Največ ovir bo zlasti pri tistih, ki zahtevajo od naše družbene ureditve vse, sami pa k skupni blaginji bore malo prispevajo.

V tem času gre bolj kot kdajkoli poprej za popolno uvajanje delegatskega sistema kot osnove celotnega političnega sistema in nepogrešljive sestavine samoupravljanja. Zelo velika je nevarnost, da bi se pomnožile zunaj sistemske oblike odločanja. Zato apeliramo na vse delegate in delegacije, delavske svete in druge organe upravljanja, da s še večjo zavzetostjo in odgovornostjo opravljajo svoje naloge, da so vztrajni pri opozarjanju na napake in slabosti in da s svojimi kreativnimi predlogi vplivajo na izboljšanje gospodarjenja in obnašanja na vseh ravneh! Ne sme nam biti žal časa za izvajanje delegatskega sistema, kajti le tako bomo lahko preprečili sprejemanje še večjega števila administrativnih ukrepov, ki so najbolj boleči za vse poštene, delavne in zavedne samoupravljalce.

Še nečesa ne bi smeli pozabljati: Naš bodoči razvoj bomo lahko z uspehom gradili edino z mnogo več ustvarjalno zavzetostjo, delovno disciplino, poštenja in resnične odgovornosti za svoja dejanja. Za vse to pa bomo črpali moralno moč iz svetlih tradicij NOB. Enake vrline kot so odlikovale naše borce za svobodo, morajo postati nujna sestavina življenja in dela tudi v vseh nas — današnjih borcih za srečno sedanost in še lepšo ter varno prihodnost.

12. september — Dan osvoboditve Gornje Savinjske doline — naj nas na to obvezo trajno opominja!

Vsem občanom želim srečen praznik!

Predsednik
SO Mozirje
LOJZE PLAZNIK

Prireditve ob prazniku občine Mozirje

Nedelja, 28. 8.

ob 11. uri srečanje slovenskih planincev na Menini in otvoritev dependance — Pristave

Sobota, 3. 9.

ob 10. uri otvoritev posodobljene ceste preko Černivca in srečanje borcev II. grupe odredov

ob 15. uri otvoritev posodobljene ceste na Gneču

Sreda, 7. 9.

ob 15. uri otvoritev raziskovalne postaje SAZU v Šmihelu

Četrtek, 8. 9.

ob 9. uri slavnostna seja organov upravljanja SSVP ob 25-letnici obstoja

ob 11. uri otvoritev novih poslovnih prostorov ZKZ Mozirje v Ljubiji

Petek, 9. 9.

ob 9. uri pohod mladih po poteh partizanske sanitete na Solčavskem

ob 10. uri otvoritev večnamenskega prostora in vrtca v Šmartnem ob D.

ob 17. uri odkritje spominske plošče Vinku Lipoldu v Mozirju

ob 19. uri otvoritev likovne razstave v Galeriji Mozirje (Goran Horvat)

Sobota, 10. 9.

ob 17. uri otvoritev posodobljene ceste Rečica—Vimpasle

ob 18. uri otvoritev razstave Šlandrove brigade in likovnih del Janka Dolenc v šoli na Rečici

ob 19. uri akademija v počastitev praznika v prosvetnem domu Rečica

Nedelja, 11. 9.

ob 7. uri budnica po dolini

ob 10. uri slavnostna seja zborov Skupščine občine Mozirje v dvorani prosvetnega doma na Rečici ob Savinji

Volitve v Socialistični zvezi

V letošnjem letu poteče štiri-letni mandat organizacijam SZDL v Sloveniji. Po sklepu Predsedstva Republiške konference SZDL bodo letošnje volilne seje združene z redno letno programsko sejo organizacij SZDL, ki se bodo opravile v zadnjih mesecih letošnjega leta.

V občinski konferenci SZDL Mozirje smo že v pomladanskih mesecih pričeli s pripravami na volitve. Skupaj s predsedniki krajevnih organizacij SZDL smo opredelili naloge, ki jih moramo opraviti v določenih rokih. Tako je dogovorjeno, da bodo potekale volilno-programske seje krajevnih organizacij v mesecu oktobru. Občinska konferenca pa se bo v novem sestavu konstituirala v mesecu novembru. Volilne seje bodo imele po svojem značaju pravih dvojni namen in sicer vsebinsko-programski in volilno-kadrovski. Za uresničitev slednjega prav v tem času posvečajo krajevnih organizacijah največ pozornosti. V Socialistični zvezi smo se namreč vedno zavedali, da je uresničitev nalog v veliki meri, če že ne usodno odvisna od usposobljenosti vodstva, njenih aktivistov, od njihovega razumevanja specifične vloge socialistične zveze in od njihove s praktičnim delom potrebne zavzetosti za samoupravni socializem. Na volilnih sejah konferenc socialistične zveze bomo volili vse organe in vodstva organizacij, ne glede na

to ali so bili posamezniki ali celotna sestava nekega organa izvoljeni kadarkoli po letu 1979, ko je bila zadnja volilna seja organizacij socialistične zveze. V fazi kadrovskih priprav na volilne seje moramo posvečati pozornost tudi strukturi konference socialistične zveze in njenih organov. Upoštevati moramo značaj in družbeno vlogo SZDL in njena specifičnost se mora na ustrezen način odražati tudi v strukturi sestave konference, kar pomeni, da mora sestava organov odražati strukturo prebivalcev posamezne krajevnne skupnosti oziroma občine.

Na volilno programski seji bomo morali odgovoriti na vprašanja, kako smo v organizacijah socialistične zveze uresničili cilje, ki smo si jih zastavili v letu 1979, kako je bila socialistična zveza s svojo dejavnostjo v toku življenjskega dogajanja, kako je zagotavljala pogoje za organizirano množično sodelovanje delovnih ljudi in občanov v sistemu samoupravljanja. Upoštevaje družbene razmere bomo na volilnih sejah morali opredeliti aktualne naloge socialistične zveze za prihodnje obdobje in sprejeti smernice za tako dejavnost, ki bo okrepjena z idejnopolitično akcijsko aktivnostjo zveze komunistov, omogočala učinkovito delovanje političnega sistema.

REZIKA PLAZNIK

Vsem občanom čestitam
k prazniku občine Mozirje!

Ob štirideseti obletnici
ustanovitve
slovite Šlandrove brigade
čestitam
borcem in aktivistom OF!

Družbenopolitične in delovne organizacije, Skupščina občine in njen izvršni svet, Samoupravne interesne skupnosti, izdajateljski svet in uredniški odbor Savinjskih novic.

RAZGOVOR O GOSPODARSTVU

Podpredsedniku IS dipl. inž. Francu Finkštu, smo zastavili nekatera vprašanja, ki se nanašajo na gospodarjenje v naši občini

KAKŠNO JE STANJE GOSPODARSTVA PO POLLETNIH OBRAČUNIH?

Menim, da so rezultati gospodarjenja v občini Mozirje za preteklo 6-mesečno obdobje na zadovoljivi višini. To utemeljuje z naslednjimi ugotovitvami:

— obdržali smo enak nivo fizičnega obsega proizvodnje, oz. je v rahlem porastu glede na preteklo obdobje;

— povečali smo izvoz kar za 40,8 % v primerjavi z enakim obdobjem preteklega leta, od tega na konvertibilno področje za 50,9 %;

— celotni prihodek smo povečali v primerjavi z enakim obdobjem lani za 26,6 %, dohodek za 36,3 % in čisti dohodek za 30,4 %. To pomeni, da smo uspeli prekiniti že preveč ustaljenega gibanja, ko so nam porabljena sredstva hitreje naraščala kot celotni prihodek oz. dohodek. Zaostreno gospodarsko situacijo premagujemo torej tudi z obvladovanjem in zmanjševanjem materialnih stroškov, kar predstavlja prav gotovo enega izmed elementov kvalitetnejšega gospodarjenja;

Franc Finkšt

— akumulacijo smo povečali glede na enako obdobje preteklega leta za 71,9 % in znaša v absolutni vrednosti 171.770.000,00 din ter predstavlja najkvalitetnejši vir sredstev za razširitev materialne osnove dela in krepitev lastnih poslovnih sredstev, ki so našemu gospodarstvu še kako potrebna;

— osebno, skupno in splošno porabo smo obdržali v mejah resolucijskih usmeritev.

Zgoraj navedene trditve nam dokazujejo tudi izpeljani ekonomski kazalniki, saj smo produktivnost povečali za 37,9 %, ekonomičnost za 2,3 % in rentabilnost za 26,3 %.

Positivna gibanja spremljajo tudi negativne ugotovitve kot so:

— ne uresničujemo plan za zaposlovanja, saj imamo v tem obdobju za 1,1 % manj zaposlenih v gospodarstvu kot v enakem obdobju lani;

— povečujemo izgubo, ki znaša že preko 18.234.000,00 din in je za 249,7 % večja kot v enakem obdobju lani;

— še vedno nam predstavlja gozdno-lesno-predelovalni kompleks najtežjo situacijo v celotnem gospodarstvu občine, čeprav so tudi tukaj opravljeni določeni pozitivni premiki;

— vedno večji razkorak nastopa med terjatvami in obveznostmi v korist terjatev, kar slabša likvidnostno situacijo v OZD;

— obresti kot obveznosti iz dohodka predstavljajo že 4 % celotnega prihodka oz. 14 % dohodka in znašajo že preko 142.840.000,00 din, to je 102 % več kot v enakem obdobju lani;

— ne moremo obvladovati nekatere porabnike skupne porabe, saj nam v občinski zdravstveni skupnosti primanjkuje 7.703.000,00 din sredstev glede na dovoljeno porabo.

KAKO SE VKLJUČUJEJO NAŠE DO V IZVOZ?

Ocenjujemo, da se je izvozna aktivnost v naših delovnih orga-

nizacijah zelo povečala. Že sam podatek, ki sem ga že omenil, da se je izvoz povečal za dobrih 40 %, na konvertibilno področje pa kar za slabih 51 %, jasno dokazuje, da so bili storjeni veliki napori v OZD za tako povečanje in da so delovni kolektivi spoznali, da je tako obnašanje edina dolgoročna rešitev za premagovanje in obvladovanje nastale gospodarske situacije. Na tem mestu moramo omeniti, da se še vse OZD ne vključujejo v izvoz in da je potrebno dati veliko priznanje za povečanje izvoza DO ELKROJ, DO GORENJE Glin, GORENJE MGA in ZKZ, prav tako pa tudi DO SMREKA, ki je povečala izvoz kar za 3,5-krat (osnova je bila zelo nizka). Tako nam predstavlja skupni izvoz v celotnem prihodku 8,5 %.

ALI SE POSVEČA DOVOLJ POZORNOSTI STORILNOSTI?

Mislim, da imamo tukaj še dolgoročne rezerve. Že v prejšnjih odgovorih sem omenil, da smo obdržali proizvodnjo na enakem nivoju, da smo zaposlovali manj delavcev in da smo družbeno produktivnost povečali kar za slabih 38 %. Ta ugotovitev velja za občinsko gospodarstvo kot celota. Razumljivo pa je, da obstajajo velike razlike med OZD v pogledu storilnosti. Menim, da bo Družbeni dogovor o razporejanju dohodka in delitvi osebnih dohodkov, ki vsebuje tudi ta element, kot možni faktor za povečanje osebnih dohodkov, tudi pozitivno deloval k povečanju storilnosti. Težave nastopajo v tem smislu, da OZD nimajo enakih startnih osnov, saj imamo primere, ko se primerja naša storilnost z evropsko ali svetovno na eni strani in primere, ko ne dosegamo niti slovenskega ali regijskega povprečja na drugi strani. Vsekakor pa poudarjam, da tukaj so še rezerve in da bi jih bilo potrebno izkoristiti preko različnih oblik nagrajevanja.

KJE SO VZROKI ZA NEUSPEHE V SLABIH DO?

Ker vsaka medalja pozna dve strani, razlikujemo tudi na področju gospodarjenja dve vrsti vzrokov: objektivne in subjektivne. Menim, da so oboji prisotni. Pri tem bi poudaril naslednje. Vse preveč se v primeru slabo doseženih rezultatov izgovarjamo na objektivne — zunanje vzroke, na katere imamo malo vpliva, vse premalo pa iščemo notranje — subjektivne vzroke, katere lahko v celoti odpravimo: Iz navedenega razmišljanja izhaja dejstvo, da so „krivci“ za slabe rezultate zunanji vzroki, kar pa gotovo ni res. Če poskušamo odgovoriti bolj konkretno na postavljeno vprašanje, potem moram reči, da je pglavitni razlog za neuspehe v slabih DO, nepravilnost teh delovnih organizacij na gospodarjenje v zaostrenih gospodarskih razmerah. Ta nepravilnost izhaja iz preteklega obdobja in se odraža v neustreznih kadrovski politiki, neustreznih razvojnih programih itd. Takšen primer je prisoten v DO GORENJE — Glin in DO VEZ.

ALI JE NOTRANJA ORGANIZACIJA DO ZADOVOLJIVA?

Program gospodarjenja v zoženih materialnih možnostih, ki ga je na zadnji seji sprejela tudi občinska skupščina, vsebuje med drugim tudi racionalizacijo organiziranosti v delovnih organizacijah. Ocenjujemo, da smo v preteklosti, ko smo pristopili k oblikovanju temeljnih organizacij združenega dela, šli po nekod v preveliko širino. Tak primer po manjševanju TOZD

je že nastal v DO VEZ, pa tudi v nekaterih drugih DO razmišljamo o zmanjševanju števila temeljnih organizacij in s tem zmanjševanju režijskih delavcev.

KAKO JE Z NAGRAJEVANJEM?

Nagrajevanje predstavlja v našem gospodarskem prostoru kategorijo motivacij o kateri veliko govorimo, vendar zelo malo naredimo. Vse premalo se zavedamo, da ta element lahko bistveno poseže za večjim dohodkom, večjo storilnostjo, ekonomičnostjo ter rentabilnostjo in s tem izboljšanje gospodarskega stanja v konkretni DO, kakor tudi izboljšanja materialne osnove delavcev. Menim, da imamo do neke mere urejeno „osnovno“ nagrajevanje (na osnovi analitičnih ocen), zelo slabo pa urejen stimulativen del na osnovi doseženih rezultatov, bodisi posameznikov, skupine delavcev ali organizacijske enote. Prav gotovo predstavlja navedena naloga v OZD pomembno mesto v razreševanju problematike v bodoče. Pri tem pa ne smemo delati problemov, če delavci, ki vestno in pridno delajo, dobijo večje zaslužke kot so jih prejeli.

RASTEJO OD V NEGOSPODARSTVU HITREJE KOT V GOSPODARSTVU?

Po podatkih iz periodičnih obračunov gospodarskih OZD izhaja, da so se bruto osebni dohodki povečali v primerjavi z enakim obdobjem preteklega leta za 18,1 %. V tem povečanju je všteti tudi TOZD RTC Golte, ki ga v prejšnjem letu ni bilo in zastopa maso osebnih dohodkov v višini 2.382.000,00 din. Torej na račun tega TOZD se je masa osebnih dohodkov nekoliko povečala. V negospodarstvu občine so se bruto osebni dohodki v masi povečali za 20,4 % glede na enako obdobje lani.

Iz navedenih podatkov izhaja ugotovitev, da so bruto osebni dohodki v negospodarstvu nekoliko hitreje naraščali kot v gospodarstvu. Pri tem moramo poudariti, da se postavijo okviri za trošenje skupne porabe na začetku leta in se vsklajuje ta poraba med letom glede na materialno zmoglost gospodarstva. V pogledu resolucijskih usmeritev je gibanje osebnih dohodkov tako v gospodarstvu kot v negospodarstvu na dovoljeni višini. Mogoče še to, da znaša povprečni neto osebni dohodek v gospodarstvu 13.783,00 din, v negospodarstvu 15.984,00 din, v občini Mozirje pa 13.996,00 din, ki je za 15,6 % večji napram enakemu obdobju lani!

JE IS UKREPAL V PRIMERIH KRŠITEV DOGOVORA GLEDE OD?

Izvršni svet spremlja sproti gibanje OD glede na Družbeni dogovor o razporejanju dohodka in delitvi osebnih dohodkov in v zvezi s tem tudi ustrezno ukrepa. V preteklem letu smo bili priča nekaterih prekoračitvah osebnih dohodkov med letom. Tekoče spremljanje problematike na področju osebnih dohodkov je med drugim tudi imelo za posledico, da so prekoračitvi, ki so se pojavili med letom, vskladili osebne dohodke do konca poslovnega leta na dovoljeno raven. Edinega kot kršitelja iz preteklega leta je Izvršni svet imenoval TOZD Splošno zdravstvo Mozirje, ki pa mora poročunati preveč izplačane osebne dohodke v letošnjem letu. Podatki iz prvega polletja tega leta mi še niso znani.

KAKO JE S TURIZMOM, KAJ JE V LOGARSKI DOLINI?

Kljub temu, da uvrščamo turizem kot gospodarsko de-

Je: pri mostu v Loke popravljajo

javnost v prioriteto dejavnost, ki je zapisana v vseh pomembnejših usmeritvah tekoče in srednjeročne gospodarske politike občine, moramo ugotoviti, da dosegamo na področju zelo skromne rezultate. Skoraj neverjetno, a resnično je dejstvo, da z izredno ugodnimi naravnimi danostmi, ki jih imamo v naši občini, dosegamo s turizmom manj kot 2 % celotnega družbenega proizvoda v občini. V tekočem letu se tudi tukaj uveljavljajo nekatere pozitivne spremembe. Zelo pomembna dejavnost je ustanovitev skupne recepcijske službe. Začetni rezultati so že vidni, posebno pri razvoju izletniškega turizma. Skupna, poenotena in kompletnejša turistična ponudba kot ena izmed osrednjih nalog ustanovljene recepcijske službe pa pomeni nadaljnji cilj in kvaliteto pri razvijanju turističnih storitev. V letošnjem letu ustanovljeni privatni kamp v Varpoljah že dokazuje, kako zanimiva je naša dolina in da je možno, tudi v zaostreni gospodarski situaciji, na ustrezen način pripeljati goste v dolino, jih zadovoljiti ter si tako utirati pot k hitrejšemu razvoju te dejavnosti.

Pravo turistično mrtvilo še naprej ostaja Logarska dolina, kot ena najlepših dolin v Evropi. Razlogov za takšno stanje je več. Obstojeca turistična infrastruktura, ki je last številnih OZD oz. društev, nepovezano delovanje in dogovarjanje v cilju kompletnejše ponudbe med lastniki turističnih objektov, povzroča negativne posledice. Torej lahko rečemo, da tako obnašanje prej škodi kot pa koristi turistični dejavnosti. Poudariti pa je potrebno, da pomanjkanje interesa in agresivnosti od strani nosilcev razvoja turistične ponudbe v občini, premalo koristi razvoju turizma. Kot primer nam služi urejanje kampa v Logarski dolini.

Ker govorimo o turizmu, moramo povedati še nekaj besed o rekreacijsko-turističnem centru TOZD GOLTE. V letošnjem letu posluje kot temeljna organizacija združenega dela. V zvezi s tem potekajo v OZD razprave o ustanovitvi samoupravne interesne skupnosti z namenom, da se na regijskem nivoju na dolgi rok razrešijo nekatera vprašanja, ki so vrsto let pestila ta center. Kot pomembno ugotovitev pa štejemo dejstvo, da predstavlja uspešno delovanje RTC GOLTE potencialno možnost hitrejšega razvoja turistične dejavnosti v občini.

KATERE DO SO POSEBEJ USPEŠNE IN ZAKAJ?

Kar se tiče uspešnosti oz. neuspešnosti v gospodarjenju delovnih organizacij, moramo reči naslednje. Tiste DO, ki so v preteklosti dale na realnem razvojnem konceptu svoje proizvodne dejavnosti so se dobro vključile v zaostreno ekonomsko situacijo in jo uspešno premagujejo ter dosegajo pričakovane rezultate. Med take DO spadajo: DO ELKROJ Mozirje, TOZD Kemija Ljubija, TOZD Gorenje MGA, TOZD Kovinarstvo Ljubno in deloma tudi

ZKZ Mozirje. Nasprotno pa so DO, ki se v preteklosti niso v zadostni meri posvetile problemom na področju razvojnega koncepta, zašle v velike težave in z velikimi napori premagujejo nastalo situacijo ob slabih rezultatih gospodarjenja.

KJE SO IZGUBE IN KAKŠNE SO?

Med „izgubaše“ še vedno uvrščamo našo največjo DO Gorenje GLIN Nazarje, s tem, da se je izguba preselila iz TOZD Ivema na TOZD Zagorje in TOZD Stavbeno pohištvo. Oba TOZD sta prigrisodarila za 7.368.000,00 din izgube. V tesni povezavi z obema navedenima TOZD je TOZD Gozdarstvo Luče, ki je zaključil periodično obdobje z 2.029.000,00 din izgube. Neizvidljiva situacija je v DO VEZ

Mozirje, saj so zaključile vse tri temeljne organizacije z izgubo, v skupni višini za 6.475.000,00 din. Največji delež (50 %) v tej izgubi, predstavlja TOZD Kovinarstvo Rečica. Na novo evidentirano izgubo vodimo od letošnjega leta naprej v TOZD RTC Golte, ki je prigrisodaril za 12.362.000,00 din izgube. O razlogih za nastale izgube sem v glavnem navedel že v odgovorih na prejšnja vprašanja.

KAKŠNI SO IZGLEDI DO KONCA LETA?

Pri napovedovanju prognoze do konca poslovnega leta sem optimist. Pričakujem, da se izguba ne bo povečala, ampak celo zmanjšala, seveda v kolikor bomo z večjo odgovornostjo in prizadevnostjo izvajali gospodarsko stabilizacijo.

Več delati

Vsi naši napori, da bi zmogli težave v današnjih gospodarskih razmerah so vezane na skupni imenovalec — delo. Vedno znova ugotavljamo, da premalo učinkovito delamo, da je storilnost daleč pod običajno v svetu, da naši ljudje sicer znajo delati, so dokazali že mnogi naši zdomci, zakaj je torej tako. Ali se še vedno nismo stregli, še vedno čakamo na „nekoga“, ki bo stvari uredil? Jasno nam mora biti, da je izhod iskanje lastnih poti k izboljšanju stanja. Res je, da je v svetu na sploh dovolj težav, da so te posebno občutne v nerazvitem svetu in v državah v razvoju. Znanstveniki ugotavljajo, pa tudi sami dobro vemo, da premalo delamo! Ne drži to seveda na splošno, rečimo raje, premalo delamo na svojem delovnem mestu.

Profesor ekonomske fakultete v Subotici Stjepan Han, je na zasedanju samoupravljalcev v Zagrebu ugotovil, da vsak dan pet ur nekje zgubimo, ko ga je novinar Dukić vprašal kolikšna je potlej storilnost, je odgovoril:

„Dramatično nizka.“ Zvezni zavod za družbeno načrtovanje je pripravil analizo o produktivnosti, ki jo je skupščina SFRJ potrdila. Iz tega obsežnega dokumenta naj navedemo nekaj primerov. Za izdelavo 150 ton jekla v martinovkah v zahodni Evropi porabijo 45 minut, v Jugoslaviji pa okoli 6 ur, to je osemkrat več. Produktivnost dela v površinskih izkopih premoga, izražena v tonah na vsakega delavca, znese v ZRN na dan 84,4 tone, v Jugoslaviji pa 14,4 tone, torej skoraj šestkrat manj. Nič bolje ni v gradbeništvu, kjer so za gradnjo kvadratnega metra stanovanjske površine po klasičnem načinu zidave porabili:

	ura/m2	indeks
— na Nizozemskem	19,6	100
— v ZRN	21,0	107
— v ČSSR	23,1	118
— v ZSSR	30,9	158
— v Franciji	32,0	163
— na Poljskem	34,6	177
— v Jugoslaviji	42,0	214

Sintezo parcialnih produktivnosti osvetljuje družbeni proizvod na prebivalca, izražen v ameriških dolarjih na leto. Primerjava, ki jo omenjeni dokument navaja, pa je takale:

	dolar (na preb.)	indeks
— v Jugoslaviji	2.380	100
— na Madžar.	3.450	145
— v ZSSR	3.700	156
— v NDR	5.710	240
— v Franciji	8.260	347
— v ZRN	9.580	403

Če upoštevamo vse to, potem se ni težko strinjati z avtorji te „analize“, ki pravijo, da je na današnji stopnji razvitosti naših proizvodnih sil ... problem povečati produktivnost dela, izboljšati kakovost gospodarjenja in intenzivirati gospodarjenje, kar postava odločilno vprašanje pri uspešnosti nadaljnjega razvoja.

Kaj pa izhod iz današnjih razmer? „Politično brezkompromisno, samoupravno disciplinirano in z znanostjo usmerjeno izpolnjevanje dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije,“ je odgovoril profesor Stjepan Han na koncu našega pogovora.

Kujemo bratstvo

Letošnji vlak bratstva in enotnosti, je že časovno odmaknjen, vendar pa so spomini nanj in doživljanje v času obiska v Sloveniji zelo živi. Tako nekako je napisala novinarka Velinka Bisić iz pobratene občine Čajetina v zapisu za Savinjske novice. Ob tem opozarja na besede predsednika Tita, ki je dejal, da je težnja za bratstvom in močjo tista sila, ki nam pomaga prebroditi največje težave!

Tudi občina Čajetina je bila med 35 občinami Srbije, ki je letos sodelovala v tej manifestaciji bratskih spominov na hude čase vojnega nasilja. Spotoma so vlak povsod pristrčno pozdravljali in potnike izredno lepo sprejemali. Ker pa bi hotela več govoriti o srečanju v Mozirju, naj začnem pri sprejemu pred zgradbo občine Mozirje, kjer so nas pozdravili številni prebivalci in mladina s kulturnimi točkami. Pozdravil nas je Hinko Čop, predsednik OK SZDL. Z vsem smo se spomnili padlih v vojni, nato pa preživeli nekaj prijetnih ur s predstavniki pri predsedniku SO Mozirje Alojzu Plazniku. V času našega bivanja v mozirski občini so nas prijazni gostitelji vodili po raznih krajih, kjer smo si ogledali znamenitosti in posebnosti teh krajev pod lepimi planinami. Posebno smo bili veseli, da smo si lahko ogledali stalno zbirko NOB in sodobno mozirsko knjižnico. V domu TVD Partizan smo videli zanimivo razstavo obrti, kar nas je prepričalo, da se v občini posveča velika pozornost malemu gospodarstvu. Za nas je bil še posebno zanimiv ogled usmerjene kmetije Rženičnik v Šmihelu, kjer smo se z ahko seznanili s širšim turizmom na kmetiji. Takšnih kmetij je v občini kar 31 in so se že dobro uveljavile. Ob tej priložnosti so nas predstavniki zadruge še seznanili z njihovim delovanjem, kar je vidno v izrednih uspehih in

velikih tržnih učinkih tukajšnje kmetijstva. Seveda sta bila ogleda tovarn MGA in Elkoja pravo doživljanje. Tovariši iz Elkoja so v Čajetini dobro znani, saj so kolektivno obiskali svoje kooperante v DO Mladost s katerimi zelo uspešno sodelujejo. Zvečer so pripravili kulturno prireditev v Mozirju, ta je bila namenjena spominu pregnancev. Tudi ob tej priložnosti nam prijazne pozdravne besede predsednika SO Alojza Plaznika potrdile iskrenost in prisrčnost v medsebojnih odnosih. Besede: Hvala vam bratje Srbi za vse kar ste nam dobrega storili... so nas še bolj pritegnile v zavest, da smo resnično bratje. Naša prelita kri se je v najtežjih časih mešala z vašo, to pa so vezi, ki jih ni mogoče pozabiti! Toliko lepih besed in dejanj je bilo, da smo dejansko globoko v sebi prepričani v nepozabnost povezanosti dveh narodov.

Ogled Logarske doline, slapa Rinke in Kumrova nam je utisnil toliko spominov, da bi o njih lahko pisala cele strani... Seveda ni manjkalo tudi ogled galerije znanega hrvaškega kiparja Augustinčića. Kot zadnje smo si ogledali največjo delovno organizacijo v občini Mozirje Glin v Nazarjah. Tudi ta ogled je naredila na nas globok vtis.

Pogovori med delegacijami Čajetine in Mozirja so bili zelo plodni in koristni, saj so temeljili na dosedanjih izkušnjah gospodarskih povezav. Te pa naj bi bile še številnejše. Tudi v šolstvu se dobro povezujemo in se bomo še naprej. Bogato doživljanje našega obiska v Mozirju odmeva med nami. O naših prijateljih v bratski republiki Sloveniji veliko pripovedujemo, hkrati pa verjame, da bodo vlaki bratstva in edinstva še naprej izpričevali trdno povezanost med ljudmi ene in druge republike.

VELINKA BESIĆ

Kako v zdravstvu?

Predsedstvo skupščine Občinske zdravstvene skupnosti Mozirje je na svoji zadnji seji dne 29. 7. 1983 med drugim sprejelo tudi naslednji sklep: V Savinjskih novicah se uvede stalna rubrika, v kateri se objavlja problematika s področja zdravstva. K temu sklepu je članice predsedstva vodilo poročilo o finančnem poslovanju Občinske zdravstvene skupnosti Mozirje za prvo polletje ter vsesplošna prizadevanja za zmanjšanje splošne in skupne porabe ter na njihovi osnovi program možnih ukrepov za nadaljnje zmanjšanje skupne porabe, ki ga je na seji dne 18. 7. 1983 obravnavala skupščina Zdravstvene skupnosti Slovenije.

S to rubriko želimo obveščati o najbolj perečih problemih v zdravstvu ter jasno in glasno povedati koliko porabimo za naše zdravje. Poleg tega pa bomo nanizali tudi marsikatero „cvetko“ s tega področja, da bi s tem opozorili na nepravilnosti, vse z namenom, da bi preprečili podobna nepravilna vedenja oziroma ravnanja.

Poizkušali se bomo izogibati suhoparnim številčnim podatkom in bomo omenjali le najpomembnejše, brez katerih ne bi mogli prikazati objektivne slike.

Najbolj sveži podatki so iz polletnega obračuna, kjer je izkazana izguba v višini din 7.703.350,00. Nad to številko se moramo krepko zamisliti, saj nam dovolj zgovorno pove, da porabimo bistveno več, kot pa v ta namen združimo sredstev. Na kratko še o tem, kdo in po kakšni stopnji se združujejo sredstva pri zdravstveni skupnosti (stopnje so nove in veljajo od 1. 8. dalje):

- delavci, ki združujejo delo z delavci v OZD in skupnostih in imajo sedež v občini Mozirje prispevajo 8,08 % iz dohodka OZD (osnova je bruto OD) ter 0,90 % iz bruto osebnega dohodka,

- obrtniki in pri njih zaposleni delavci prispevajo enako kot delavci
- kmeti-kooperanti, ki jih je 305 prispevajo po povprečni letni stopnji in sicer od zavarovalne osnove, ki je odvisna od tega v kateri razred se uvrsti. Največ, kar 241 jih je v V. razredu, kjer je zavarovalna osnova din 8.620,- in vsak od teh prispeva din 2.753,20 mesečno, za primerjavo damo podatek še za 2 kmeta kooperanta, ki sta se razvrstila v I. razred, kjer znaša zavarovalna osnova 17.100,- din in prispevata 5.461,75 din mesečno

kmetije, ki nimajo statusa kmetijskega kooperanta pa prispevajo 32,5 % od katastrskega dohodka in 1.050,00 din pavšala — enkrat letno. V prvih šestih mesecih letošnjega leta predstavlja največji strošek bolnišnično zdravljenje (din 25.527.000,00), sledi ambulantno zdravljenje (din 15.777.000,00), zdravila in injekcije (din 8.338.000,00) itd.

Glede na navedeno smo verjetno vsi soglasni, da moramo v vseh sredstvih dosledno uveljavljati vse usmeritve in ukrepe, ki lahko neposredno ali posredno prispevajo k zmanjševanju vseh neupravičenih izdatkov.

Za področje zdravstva je skupščina Zdravstvene skupnosti Slovenije oblikovala okrog 20 ukrepov, o katerih bodo razpravljali in sklepali delegati skupnih organov in na osnovi le-teh morajo Občinske zdravstvene skupnosti pripraviti svoje programe ukrepov, s katerimi bodo morali veliko breme prevzeti tudi izvajalci. O teh ukrepih vas bomo obvestili v naslednji številki.

Tokrat želimo pojasniti novost v zvezi z zdraviliškim zdravljenjem. V letošnjem letu so po sprejetem finančnem načrtu sredstva za to zdravljenje bistveno nižja od lanskim, zato je bil sprejet sklep, da se ponovno uvede A in B indikacija (A — celotne stroške plača skupnost, B — medicinski del plača skupnost, nemedicinski, oziroma hotelski del plača uporabnik sam).

Zdravniški konzilij mora pri vsakem primeru določiti ali je zdraviliško zdravljenje nujno (A indikacija) ali pa je le koristno (B indikacija). Pri tem mnogokrat naletijo na nerazumevanje pacientov, ki nikakor ne želijo razumeti, da zdravstvena skupnost ni malha brez dna in da sredstev ni, zato so dolžni tudi sami prispevati za svoje boljše počutje. Prepričani smo, da bo ta informacija pripomogla k boljšemu razumevanju te opredeljene skupščine, ki tudi predstavlja enega od ukrepov za zmanjšanje skupne porabe.

Za konec pa še podatki, nad katerimi se moramo vsi krepko zamisliti: V 1. polletju pride v poprečju na vsako zavarovano osebo (skupaj nas je 15.865) 994,45 din stroškov ambulantnega zdravljenja, 525,55 din za zdravila in kar 1.609,00 din za bolnišnično zdravljenje...

Gostje iz mozirske občine v vasi Šljivovici pri Čajtini

Dobri izgledi

Znano je, da so na začetku tega leta nastopile težave glede prodaje v TOZD Stavbno pohištvo DO Gorenje—Glin v Nazarjih. Zaloge so se kopičile do te mere, da so predstavljale vir znatnih poslovnih izgub. Na sploh je bilo ugotoviti močan padec prodaje na domačem trgu in tako je znašala izguba v prvem trimesečju preko stare milijarde. Ta se je zmanjšala na 350 starih milijonov v drugem trimesečju, ker se je prodaja spet izboljšala. Seveda je kritično stanje v marsičem vplivalo na miselnost med delavci, saj so nekaj časa delali le v eni izmeni. Nekaj ljudi pa so celo premeštili.

Kot vse kaže, je sedaj zagat konec, saj so navezali poslovne stike s kupcem v Madžarski in dosegli naročilo, ki nalaga delavcem v Stavbnem pohištvo veliko odgovornost. 25.000 kosov vezanih oken, od teh 15.000 s polknicami ni ravno skromen zaloga! Ker pa kupec zahteva razna dodatna opravila, so v vodstvu TOZD pristopili k organizaciji delovnih postopkov in uvedli dodatno delo, da bi tako zmogli izdelati naročeno količino za izvoz. Vse mora namreč biti odpremljeno do konca septembra letos.

Anton Boršnak, vodja TOZD je pojasnil nekatere ukrepe, ki bodo zagotovili zadostno proizvodnjo. O podaljšnem delovnem času so najprej razgovarjali z delavci in jim ob tem razložili, da gre za delovni napor, ki bo končno odprl pot na tuje tržisce. Velika večina delavcev je stanje razumela in podprla načrte vodstva. Tako delajo dnevno od 5. do 15. ure in v drugi izmeni od 15. do 01. ure. Seveda je treba razumeti pomisleke, ki so jih nekateri delavci imeli, saj je bilo treba zagotoviti otroško varstvo, pa tudi mnogi med delavci so že starejši. Vendar je vse

lepo steklo. Najprej so delali po 12 ur na izmeno, sedaj pa delajo 10 ur. Delavci so pokazali visoko zavest, saj v teh tropsko vročih dneh ni bilo lahko prebiti v slabo zračenih delovnih prostorih tako dolge ure in delati bolj, kot kdajkoli. Tako torej dela v TOZD Stavbno kar preko 300 delavcev s polnim zamahom.

Da bi pa opravili tudi razna pomožna dela, so pritegnili še režijske delavce TOZD, ki pomagajo tudi ob sobotah v proizvodnji. Predvideva se, da bodo priskočili na pomoč tudi delavci skupnih služb DO Glin. Prav dobro so se izkazali dijaki, teh je trenutno 27, ki opravljajo delovno prakso v pravem pomenu besede.

Vsega pa kljub naporom ne bodo zmogli sami, zato so se dogovorili s Smreko v Gornjem gradu, da za njih izdela 5400 polknic, za ta dela bodo morali najti še zunanje sodelavce. Če pomislimo, da bo količina naročenega blaga napolnila kar 170 vagonov, potem nam je jasno, kako veliko je to naročilo.

Ko je beseda nanelsa na težave, ki spremljajo proizvodnjo, je seveda na prvem mestu pomanjkanje ustreznega lesa. To pomeni nevarnost za nemoten potek dela in predstavlja za kolektiv dodatne napore. Manjka tudi tesnil in dogaja se, da jih zmanjka in treba je potem ponovno delati na izdelkih, kar je zamudno in drago.

Seveda bi vse skupaj lažje zmogli, če bi v dolini bolj povezano delovali, meni Anton Boršnak. Manjka namreč v samem lesarstvu trdnih povezav, pa tudi navzven bi morali navezati poslovne stike s proizvajalci podobnih izdelkov, da bi lasten program uspešnejše dopolnjevali, oziroma, dosegli smoterno delitev dela.

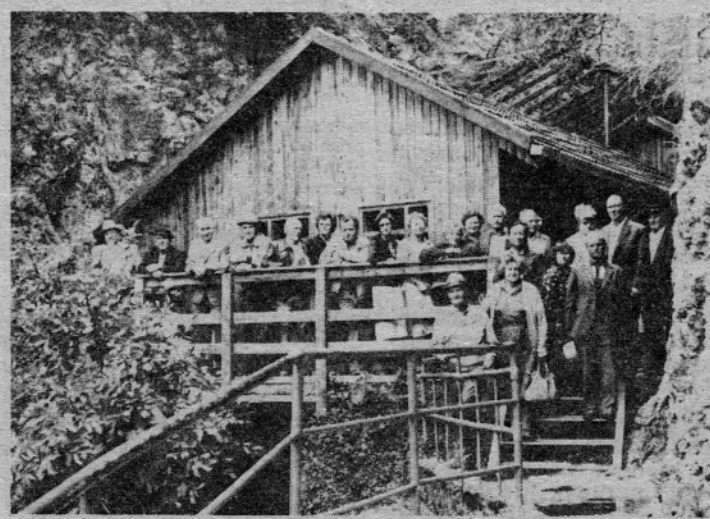
Preveriti znanje

V organizaciji rezervnih vojaških starešin občine Mozirje so v preteklem letu polagali vsjo pozornost idejnopoličnemu izobraževanju in splošno vojaškemu in samozagajenim usposabljanju RVS. V jesensko-zimski sezoni so bila organizirana predavanja po vseh krajevnih skupnostih po temah, ki so bile določene z programom vzgoje rezervnih vojaških starešin v letu 1983.

Predsedstvo OK ZRVS Mozirje je organiziralo preverjanje znanja RVS na učne teme, ki so jim bile posredovane s predavanji ali pa so bile objavljene v reviji Naša obramba.

Preverjanje znanja, ki je letos potekalo nekoliko drugače kot v prejšnjih letih je bilo razdeljeno na tri dele:

V prvem delu so rezervne starešine reševale testna vprašanja iz vseh tem po učnem programu. Po testiranju so si ogledali manjšo razstavo priročnih diverzantskih sredstev. Njihova praktična uporaba je bila prikazana na maketah.

Skupina izletnikov — invalidov pred Titovo votlino v Drvarju

Prva slovenska brigada

Takoj po okupaciji so Nemci pričeli z doslednimi in naprej pripravljenimi raznarodovalnimi ukrepi na Štajerskem. Zatiranje osvobodilnega gibanja so pospešili še z izseljevanjem naših najboljših ljudi. Zato so imeli poseben načrt imenovan „čiščenje komunistov in SKOJ-evcev“. Zato je osvobodilno gibanje in ne nazadnje tudi partizanske enote, utrpelo hude udarce.

Vodstvo NOB se je jeseni leta 1941 odločilo obnoviti in okrepiti partizansko dejavnost na Štajerskem. Oblikovali so bataljon na območju Ljubljane, ki so ga sestavljale molniška, stiška, mokronoska in grošupeljska četa. Bataljon so imenovali 2. štajerski, vodil ga je sloviti komandant Stane (Rozman), komisar pa je bil Dušan Kveder —Tomaž, oba španska borca. Pomočnik komandanta bataljona je bil star komunist, Peter Štante—Skala.

Že ob preboju na Štajersko je bataljon bil teže bitke v bližini Primskovega. Poskus preboja se ni posrečil. Zaradi bližajoče se zime, se je bataljon po napadu na Turjak (7. 1. 1942) premaknil na Pugled, kjer se je pripravil na spomladanske boje. Od tam so šli na stiško območje, kjer se je na Kremenjaku (5. 4. 1942) oblikovala prva slovenska brigada. Ta je zajemala 3 bataljone, prvi na Štajerskem, oba ostala pa na Kremenjaku. Šlo je torej za okoli 300 dobro oboroženih borcev s spremljajočimi vojaškimi enotami.

Prvi bataljon je deloval na območju Gornje Savinjske doline in Zasavja in je predstavljal veliko udarno moč. Velika prednost v tistih težkih časih je bila v dobrem sodelovanju s prebivalstvom, zato so bili doseženi veliki vojaški in politični uspehi. Tako je nastalo prvo osvobojevano ozemlje že v aprilu 1942. Glavno poveljstvo Slovenije je našo brigado 1. maja 1942 imenovalo II. grupo odredov, kar pa ni v operativnem pogledu v ničemer spremenilo naših enot. 15. maja 1942 je tako krenilo 515 borcev z okoli 20 konji in 28 lahкими strojnimi kamii iz Police proti Savi, da se prebije na Štajersko. Zaradi izdajstva prehod Save ni uspel. Vendar je prišlo do spopada z Nemci okrog Janč in Besnice. Boji so trajali vse do 21. maja 1942. Bitka z mnogo močnejšim sovražnikom in številnimi oklopniki je zahtevala 25 ranjencev in mrtvih v naših vr-

stah. Veliko večje pa so bile žrtve na strani Nemcev, izgubili so okrog 300 vojakov. To je bila veličastna zmaga našega orožja, ki je odmevala v takratnem okupiranem svetu. V drugo je zmagala II. grupa odredov v bitki na Muljavi, ko so njeni borci branili osvobojevano ozemlje pred množičnejšo in dobro oboroženo italijansko armado, ki je imela v tej bitki okoli 400 onespoboljenih mož. Po tem je dobila II. grupa odredov ukaz, da se preko Notranjske in Gorenjske prebije na Štajersko.

Pri Verdu smo napadli vlak in osvobodili več kot 400 internirancev. Nato smo se prebili na mejni črti med Nemčijo in Italijo. Večje izgube smo imeli ob napadu raztrgancev na Kravcu in na pohodu iz Jelovice čez Begunščico do Apač na Koroškem. Številne borbe pa so bile tudi na Štajerskem, tako na Čreti, Dobrovoljah, Tolstem vrhu, na Pohorju pa je padel junaške smrti cel bataljon. Boji so bili trdi in surovi, saj smo bili bitke z modernima armadama Nemčije in Italije, mnogi v svetu so vsaj Nemce smatrali takrat še za nepremagljive. Zato lahko trdimo, da je II. grupa odredov gledano v celoti, svoje naloge opravila častno in pripomogla s svojo slavo veliko k razvoju osvobodilnega gibanja na Slovenskem, posebno pa na Štajerskem. Če zasledujemo nadaljnjo pot II. grupe odredov, potem moramo omeniti njeno prebijanje na Štajersko preko Černivca na Gornji grad. Na Černivcu smo zavili proti Menini in naprej proti Zasavju, Savinjski dolini, Pohorju in Kozjanskemu. Seveda je vso pot bilo bojov na pretek in naše izgube so bile velike. Ta pohod pomeni enega najpomembnejših na Slovenskem. Takrat pa je odmeval kot glas svobode v naših zaslužnih domovih.

Iz vrst borcev te legendarne enote jih je padlo kar dve tretjini, 35 borcev je dobilo odličje narodnega heroja, več kot dvajset jih je generalov JLA, skoraj vsi preživeli pa so višji častniki naše armade. Skratka, to je bila šola za vodilne in odgovorne borce naše revolucije, veliko njih je prevzelo najodgovornejše naloge v osvobodilni vojski in pozneje v armadi. Franc Rozman—Stane in Dušan Kveder —Tomaž pa sta postala komandanta glavnega štaba NOV in POS.

FRANC SEVER—FRANTA

Izlet v zgodovinske kraje

Jasenovac! Najstrahotnejše taborišče vseh taborišč med zadnjo vojno. Ustaška mučilnica in klavnica stotisočev mož, žena in otrok. Mnogi obiskovalci ne vzdržijo pripovedi kustosinje muzeja, jokajoč zapuščajo dvorano. Velik cvet — spomenik na ravnici, kjer je bilo nekoč zloglasno taborišče, nam nemo govori: Tudi v najstrašnejših časih življenja zmaguje nad smrtjo! Spomenik stoji v spomin in v opomin!

Kozara! Spominski park na Mrakovici. Veličasten spomenik tisočim padlim kozarskim partizanom ter deset tisočim žrtvam kozarske epopeje. Ob obisku muzeja spoznavamo vso tragedijo prebivalcev Kozare ob nemško-ustaških ofenzivah ter herojska kozarskih partizanov. Kljub vsem strahotam je Kozara ostala nepokorjena.

Jajce, slikovito mesto ob Vrbasu. V Muzeju drugega zasedanja AVNOJ-a nam je bolj kot kdajkoli prej očita veličina naše revolucije, dela tovariša Tita in njegovih soborcev. Tu v Jajcu, v tej dvorani so bili položeni temelji novi Jugoslaviji. Vsak Jugoslovan bi moral obiskati ta kraj!

Titov Drvar, mesto heroj! Ogled Titove pečine ter muzeja, kjer nas njegov direktor s sugestivno razlago popelje v čas desanta na Drvar. Brezmejno junaštvo njegovih prebivalcev je rešilo Tita, Drvar je bil zdravnan z zemljo, prebivalci pobiti. —Dandanes je to lep kraj, ljudje so ponosni, da nosi njihovo mesto Titovo ime, da je mesto — heroj.

Bihać! Lepo mesto v Bosanski Krajini, mnogo lepše od naših predstav. V Muzeju prvega zasedanja AVNOJ-a smo presenečeni nad urejenostjo dvorane ter muzejske zbirke. Bogato gradivo ter razlaga nas seznanita z izrednim razmahom osvobodilnega gibanja v l. 1942. „Bihaćka republika“ je bila ozemeljsko večja od Belgije ali Švice.

Spoznavanju predvsem navedenih zgodovinskih krajev je bil namenjen dvodnevni izlet skupine vojaških invalidov, ki ga je prve dni avgusta organizirala Medkrajevna zveza vojaških invalidov iz Mozirja, Nazarij ter Rečice ob Savinji, pridružili pa so se tudi nekateri drugi občani. Za vse udeležence je bil izlet bogato doživljanje.

LUDVIK ES

Skupina čuvarjev meja v Logarski dolini

Praznik obmejnih enot

Naši graničarji praznujejo 15. september kot spomin na ustanovitev KNOJ, v katerega sestavu so delovale tudi obmejne enote.

V naši občini imamo dve postojanki mejnih čuvarjev, zato smo jih pred praznikom obiskali v Logarski dolini. Namestnik odsotnega komandirja desetar Igor Istenič nas je sprejel in se z nami zapletel v pogovor. Zanimalo nas je od kod je doma, povedal je, da je iz Rogaske Slatine in da je končal študij na Fakulteti za telesno kulturo v Ljubljani. Kot športnik se je v delo graničarjev hitro vključil, tembolj ker je že dolga leta planinec. Naloge mejnih čuvarjev so vezane na velike telesne napore, ti pa zahtevajo veliko telesno pripravljenost. Res je, da nekaj na vse to vpliva tudi mladost, vendar pa je za vsakogar v začetku težko premagovati naporne poti po planinskem predelu. Igor je šele kakšen mesec član vojaškega kolektiva karavle Savinjski partizan, vendar se je dobro vživel, morda tudi zato, ker je mladinski gorski vodnik in seveda vesten izpolnjevalec vojaških obvez. Nadvse pa pohvali medsebojno navezanost in tovarišstvo v skupini vojakov s katerimi opravlja naloge graničarja. Mladi vojaki se dobro razumejo med seboj in tudi s prebivalstvom so prijatelji, saj priskočijo vedno na pomoč, ko je to treba. Mlademu desetarju Igorju ni dolgočasno bivati v tej samotni in meni, da nima časa misliti na to spricho številnih nalog, ki jih opravlja, posebno še sedaj, ko nadomešča komandirja. Če pa je kdaj prosti čas na voljo, potem pa se športno izzivljajo, saj imajo odlično urejena igrišča okoli karavle.

Tomislav Kresoja je doma iz Zmajeva v Vojvodini, dela kot šofer v enoti in je kot tak dodobra spoznal okolico v kateri živi in dela. Ker je po poklicu mehanik, mu delo z vozilom ne

predstavlja težav. Zadovoljen je da je spoznal ta gorski svet Slovenije, tu še namreč pred vstopom v armado ni bil nikoli. Malo ga je presenetilo, ko je prvič zagledal gore, vendar se je hitro sprijaznil z novim okoljem, sedaj pa planine občuduje. Spočetka je bila hoja tista, ki mu je delala preglavice, saj ni planinaril, še manj pa bi se podajal v zasnežene planine, ki tudi izkušnemu povzročajo določen strah. Veseli se, kadar pridejo mladi iz Solčave v karavlo, ker se takrat pomerijo v športnih veščinah. To pa pomeni določeno spremembo v njegovem vsakdanu. Na ta način postanejo prijatelji in se tudi sicer srečujejo. Prebivalce zelo ceni, ker je spoznal njihovo pripravljenost za sodelovanje in medsebojno pomoč. Pred njimi je vesel dan, ko bodo k njim v goste prišli predstavniki javnega življenja in skupaj z njimi proslavili praznik graničarjev.

Duši Miljazić je desetar, doma iz Kosova. V Gornji Lupči pri Podujevu je ravnina in prav presenečen je bil, ko je prišel kot vojak v te predele Slovenije. Sedaj ima rad kraje in ljudi tod okoli. Pet mesecev bivanja v Logarski dolini mu je marsikaj odkrilo, namreč, kot sam pravi ima ta planinski svet svoje posebnosti, ki jih mora človek dobro spoznati, potem jih vžljubi. Ti kameniti vršci so res nekaj posebnega in rad bi, da bi jih tudi njegovi domači kdaj spoznali. Vesel je, da je v karavli našel toliko dobre volje in takšno tovarišstvo, ki je po njegovem med graničarji še poglajeno. So pač navezani drug na drugega v vsakem primeru. Naloge, ki jih opravlja so odgovorne in tega se tudi zaveda. Čuvanje državih meja je obveza vsakogar izmed nas, še prav posebno pa graničarjev. Domačini pomagajo mladim vojakom s karavle in to je tudi poseben čar, ki ga doživljajo graničarji in z njimi tudi desetar Duši.

Cesta II. grupe odredov gotova

Ob občinskem prazniku bo predana namenu posodobljena cesta čez Černivce. Asfaltirana prometna žila skozi to lepo krajino bo privabila v našo dolino še več obiskovalcev. Na nekaterih mestih je cestišče temeljito spremenjeno in omogoča lažjo vožnjo.

Dela na tem delu ceste preko Černivca niso bila lahka, saj je bilo treba marsikje odvajati vodo in urediti močne oporne zidove. Prav zato je še posebno treba pohvaliti izvajalce del in vse, ki so poskrbeli, da so se zbrala sredstva.

Posebno duhovito je bilo za flosarsko mizo ...

Lučki kulturniki

Nekaj časa je že preteklo odkar smo Lučani zaploskali članom domačega prosvetnega društva Raduha, ki so po večmesečnih pripravah zaigrali komedijo Zakonci stavkajo. Veseli smo bili, da so s to igro prekini-li nečasten devetnajstletni molk odraslih igralcev na lučkem prizorišču. Prav zaradi tega sem bralcem in igralcem zapisala nekaj misli. Vse to s pomočjo nekaterih gledalcev, predsednice PD Raduha Jožice Podkrajnik in režiserke predstave Ančke Pečovnik.

Igralsko dejavnost smo v Lučah zelo pogrešali, čeprav so nas domači kulturniki razveseljevali s folkloro in lutkarstvom. Vemo pa, da je nekoč bilo igranje v našem kraju zelo pogosto in čislano. Pohvalno je tedaj, da so se v društvu odločili k smelemu koraku in nas presenetili z igro. Čeprav je tega že nekaj mesecev, pa vendar menim, da ni prepozno o tem spregovoriti!

Seveda je med igralci, ki so pripravljali igro bila neka negotovost, kako bodo gledalci njihov trud vrednotili in sprejeli. Pa je bila ta skrb odveč, saj so vse tri predstave bile množično

obiskane. Vtis med gledalci pa več kot dober! Tako jim seveda, igralcem namreč, ni bilo žal številnih ur za vaje, brskanje po starih skrinjah za oblekami, delo na odru; nasprotno, veseli so bili uspeha in hvaležnosti gledalcev. Tako je bilo tudi na gostovanjih, povsod so igro lepo sprejeli. To je seveda spodbuda za vse postrtvovale igralce in vodstvo društva. Posebno so bili veseli vabila v Železno Kaplo na Koroškem.

Za predstavitev zapletov sedmih zakonskih parov so potrebovali 12 igralcev. Dobro igranje Gustelna, Micke in Polda smo si nekateri zapomnili še iz zadnje predstave pred devetnajstim leti (Sluga dveh gospodov), toda enako dobri so bili tudi vsi ostali: Tonček, Albina, Dane, obe Jožici, pa Veri in Vinkota. Na zelo dopadljiv način so nam predstavili zdrave, zaplete, stiske sklepe preizkušanih zakonskih parov, čeprav jih polovica še nima tovrstnih izkušenj! Skratka, krajani si želimo kaj kmalu videti igro na domačem odru. Ne pustite nas več tako dolgo čakati!

A. P.

Mozirska koča spet planinska

Mozirski planinci bodo v kratkem prevzeli Mozirsko kočo v svoje upravljanje. Doslej je koča bila v sestavi DO Paka iz Titovega Velenja, ta kolektiv pa je pokazal razumevanje za željo domačih planincev in sklenil kočo brezplačno odstopiti PD Mozirje. Predvidevajo, da bi prevzem opravili s 1. septembrom letos. Seveda čaka planince veliko nalog v zvezi s prevzemom te planinske po-

stojanke. Najprej nameravajo opraviti najnujnejša vzdrževalna dela, v prihodnjem letu pa načrtujejo večja popravila in ureditev okolja.

Ce bodo mozirski planinci imeli še srečno roko pri oskrbniku, potem so izgledi dobri, da bo priljubljena planinska postojanka pod Goltni spet privabljala množice obiskovalcev.

Ženske v službi reda

Sprva smo začudeni pogledovali za dekleti v modrih uniformah, no sedaj jih je že kar dosti in na sploh uživajo ugled med našimi ljudmi. Miličnice imamo tudi v sklopu naše milice v občini. Obiskali smo eno od njih na Ljubnem.

Neža Plesnik smo našli za telefon-

Neža Plesnik

skim aparatom postaje milice na Ljubnem. Prevzemala je prijavo in seveda je pri tem delu nismo mogli zmotiti. Vendar je s prijaznim nasmehom namignila, da bo treba malo počakati. Potem je prisedla in beseda je lepo stekla.

Doma je v hribih nad Černivcem, tako se počuti tudi v teh krajih

nekako doma. Na kmetiji je bilo dosti otrok in tako je morala iskati svoj kruh drugje. Najprej je maturirala na pedagoški gimnaziji, pozneje pa se je navdušila za poklic miličnice. Prve napotke je dobila na postaji milice v Kamniku. Odločila se je in oblekla uniformo! Seveda se je morala najprej strokovno usposobiti za delo, to pa je opravila na postaji milice v Celju. Potrebno teoretično znanje pa je pridobila na uvajalnem tečaju. Sledil je strokovni izpit in nato delo v milici. Neža Plesnik je povedala, da za ženske nimajo v kadetnici Tacen ustreznega oddelka, zato morajo kandidatke imeti srednjo šolo, oziroma poklicno šolo, nato jih usposobijo.

Neža Plesnik dela na Ljubnem že tretje leto in je med tem spoznala mnogo ljudi. Dobro se je vživela v svoje okolje in v službo, ki seveda ni vedno lahka. Čeprav ji njeni moški tovariši stojijo ob strani in pomagajo kjer se le da, je delo naporno in odgovorno. Marsikdaj se delovni čas pomakne, marsikdaj je treba priskočiti tu v prostem času. Za mater in ženo je seveda še bolj naporno, vendar pa najde tudi doma polno razumevanje za njeno delo, tako je potem lažje. Kadar so službene naloge izredno težke, jo razbremenijo s polnim razumevanjem tovariši, ki marsikaj lažje zmorejo. Tudi vodja oddelka skrbi, da miličnica Neža opravlja tista dela, ki jih kot ženska zmore.

Flosarsko slavlje na Ljubnem

Prizadevni turistični delavci so letos 23. pripravili flosarsko prireditve na Ljubnem. Spored so zastavili zelo pestro in zahtevno. Športne prireditve, razstava domačih likovnih ustvarjalcev, narodopisna zbirka, kulturni večer, na katerem so tudi letos sodelovali Sentanelski pavri, koncert pihalne godbe in povorka. Višek pa je bila zaključna prireditev na Kolenčevem. Ta je privabila množice gledalcev, ki so z zanimanjem opazovali udiranje flosa, vožnjo s flosom in seveda občudovali vrle flosarje, ko so kar obuti in v dolgih hlačah zakoráčili v Savinjo, ko je bilo treba flos prijeti. Pozorno so sledili razgovoru med flosarji in odkrile "juda" med njimi. Seveda je to pomenilo krst. Ta obred so odlično opravili, pač tako kot so

njihovi predniki znali. Na oder so prišli še fantje in dekleta v narodnih nošah in zaplesali so nekaj narodnih plesov. To je bila skupina domače osnovne šole, ki je že marsikje uspešno nastopila.

Ljubenci so tudi letos pokazali marljivost in voljo do dela, saj tako zahtevni prireditvi predhodijo dolge in temeljite priprave. Žal je deževje nekoliko skalilo sobotni večer in verjetno tudi zmanjšalo izkupiček, ki ga na Ljubnem vsako leto naložijo v koristne in obče namene. Zdi se pomembno, da so vsako leto pozorni do kakšnega starejšega gosta, tudi letos so počastili zvestega obiskovalca. Posebej pa so pozdravili pisca knjige Splavarji dr. Angelosa Baša, ki se je flosarije tudi udeležil.

Spomenik človeški nekulturi ob Mozirnici. Žal pa to ni edino odlagališče v tej lepi dolinici, ki bi lahko bila izredno zanimiva sprehajalna pot za izletnike.

O varstvu okolja

V julijski številki Sav. novic sem med drugim prebral tudi članek pod naslovom: „Varstvo okolja v ospredju“. Razumel sem, da se pripravlja nov odlok o varstvu okolja in da je določen tudi rok za javne razprave. Ali bodo javne razprave tudi izvedene ali ne, ne vem; vem pa to, da imam kot občan pravico na tak ali drugačen način dati predloge ali vsaj povedati svoja mnenja.

Imam veliko mero zaupanja v vodstvo pristojnih občinskih organov, zato menim in upam, da se ne bo zgodilo, da bi dovolili, da bi po občinskem odloku zadela kazen poštenega, dobrega in vestnega občana — to je takega, ki prav ničesar ne stori na škodo zdravemu, lepemu in čistemu okolju, vse vestno razsortira in spravi kamor spada.

Pa še nekaj! Nismo tako bogati, da bi si mogli privoščiti razmetavanje na vseh koncih in krajih. Skrajni čas je že, da tudi pri nas uporabne odpadke kot surovino vračamo industriji. Tu pa bi morala biti uvedena še ena kazen in to za tistega, ki iz nevednosti, malomarnosti ali pa hudobnosti vse pomeša v kontejner namenjen npr. za papir pa vsipa pločevino, plevel in podobno. Ali v kontejner za pločevino streše papir. Taki so tudi kršitelji reda in pravil, zato zaslužijo kazen.

Spomladi mi je prišla v roke bršura, ki jo je izdala republiška konferenca SZDL Slovenije v Ljubljani z naslovom Zbiranje uporabnih odpadkov. To bršuro bi priporočil, da bi jo imela vsa gospodinjstva in da bi jo prebrali vsi občani.

Takšni so moji predlogi k osnutku odloka o varstvu človekovega okolja.

IVAN GLUŠIČ

Gozdna šola

Že pred vojno je celjska šola kolska župa kupila zemljišče v Lokah in uredila Gozdno šolo za svoje vaditelje. Takrat je bila le mala površina na voljo. Po vojni pa je Partizan Slovenije dokupil večje zemljišče in tako je nastalo središče za izobraževanje vadiateljskih kadrov za našo republiko.

Obisk v Gozdni šoli opozori na vzgojno dejavnost Partizana Slovenije. Povsod naletiš na mlade ljudi pri vadbi. Šotorišče je zelo obsežno, kar daje slutiti, da se tukaj usposablja kar veliko število ljudi. Naleteli smo na skupini iz Titovega Velenja in Celja, pravkar pa so zaključile tečaj vzgojiteljice iz Ljubljane ter študentje Fakultete za telesno kulturo. Tudi iz Pedagoške akademije Maribor so bili letos tu v šoli, nam pojasni Pavla Trogar, ki že leta dolgo skrbi za Gozdno šolo. Skratka, v tem lepem predelu med Savinjo in Lokami je zelo živahno! Če bi še povedali, da je bilo tu okoli 500 ljudi, potem je to potrditev

ugleda mozirskega vzgojnega središča Partizana Slovenije.

Ko smo se nekoliko pozanimali za delovni dan v šoli, so nam povedali, da je kar naporen. Celih 8 ur imajo razne vaje, oziroma predavanja. Gre torej za strokovno in zelo načrtno delo, ki zahteva od udeležencev veliko mero resnosti.

Ob obisku predsednika Telesnokulturne skupnosti Slovenije Toneta Florjančiča, so skupaj ugotavljali nekatere pomanjkljivosti sedanje opreme in naprav. Potrebna je prenova igrišč in nekaterih zgradb, sanitarij so na novo uredili, tako čaka upravitelce šole spet veliko delo. Ob tem pa so povedali nekatere žalostne ugotovitve. Gozdna šola je še vedno tarča mnogih zlorab in nasilja. Vlomi, poškodovanje naprav in uničevanje truda polnega dela nekaterih ljubiteljev, so vse prepogosti! Takšno ravnanje je seveda vsega obsojanja vredno! Ker gre za pomemben družben objekt bi kazalo posvetiti varnosti več pozornosti.

V Gozdni šoli v Mozirju med vadbo

Naši gostje menijo

Vroči dnevi in lepo vreme so marsikateremu miru željnega turista prisilili, da si poišče v hladnejšem hribovskem svetu kraj dopusta. Tako je razveseljivo, da je bilo mnogo gostov v šotorišču Varpolje, veliko obiskovalcev pa smo lahko srečevali na Ljubnem, v Lučah in po naših turističnih kmetijah. Kaj so nekateri od njih povedali glede počutja v naši dolini?

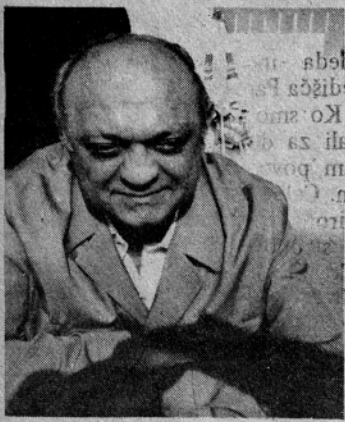
Dr. MARIJAN TOMAŠIČ iz Splita je upokojeni polkovnik—zdravnik. Svoj dopust preživlja na Ljubnem že vrsto let, saj ima tam svoje prijatelje, ki mu v počitniški hišici

dr. Marijan Tomašič

nudijo gostoljubje. Ze prve besede z njim so dale slutiti, da je prijazen in zanimiv obiskovalec, ki ne išče zgolj penzijskih uslug, ampak želi temeljito spoznati okolje in ljudi, ki tu živijo. Ker je pred vojno živel v Mariboru, tam se je tudi šolal, govori slovensko in seveda najde že zaradi tega hitro stik s prebivalci. Kot mlad zdravnik se je vključil v enote NOV v Dalmaciji in Bosni. Poudarja, da ima Slovenijo zelo rad in se vedno znova vrača v te kraje. Krajina naše doline mu je všeč in je za mirno počivanje kot ustvarjena. Občuduje tudi naše prebivalce, za katere trdi, da so zelo delavni in prijazni. Seveda najde zabave toliko, kot jo želi, tako mu dnevi hitro minejo. Sicer živi v turističnem okolju Dalmacije, pa je z našo ponudbo zadovoljen in smatra, da ima turški promet v naši dolini svetlo bodočnost, da pa bo treba malenkosti še postoriti, predvsem v pogledu obveščanja smo še na repu. Če bi več o nas vedeli po državi, bi bilo veliko ljudi v naši dolini.

Dr. DJURO RAPIČ, veterinar iz Osijeka je tudi prijazno odgovarjal na naša vprašanja, kako doživlja svoj

dr. Djuro Rapič

dopust v naših krajih. Sem prihaja že devet let zapored, to naj bo najpomembnejša ugotovitev, ki sama pove, da se tu dobro počuti. Na Ljubnem preživlja dopust na turistični kmetiji Golob in je zadovoljen s ponudbo. Kot trdi, išče miru in lepo okolje, vse to pa v izobilju najde v dolini, saj jo je v tem času, ko prihaja sem že dobrodu spoznal. To so ugotovili tudi mnogi njegovi rojaki in tako jih prihaja vsako leto več v te kraje. Z ljudmi je navezal dober stik, tako jih spoznava in občuduje predvsem starejše ljudi kako ustvarjalno delajo na svojih kmetijah. Ko je beseda nanesla na kmetije, dr. Rapič ne more mimo tega, da poudari izreden napredek naših kmetov v teh hriboh. Kot strokovnjak lahko na te stvari gleda dokaj kritično! Veseli ga, da so domačini tako

navezani na svojo rodno grudo. Da bi čimveč zvedel o krajih in ljudeh, je prebral dosti del iz NOB in zgodovinskih zapisov, pa mu je kot udeležencu NOV marsikaj bolj jasno. Pred dolgimi leti, bilo je 1945, je prišel v naše kraje kot partizanski komisar v 51. diviziji, ki je nato krenila na Koroško. Morda so tudi ti spomini nekaj doprinesli, da se tako rad vrača v dolino.

IVICA GRETIČ iz Zagreba dela kot družbenopolitični delavec in je naše kraje že poznal, zato si je želel prebiti svoj dopust v Lučah, za katere vemo mnogo dobrega povedati tudi v krogu znancev. Seveda je priporočilo prijatelja veliko več, kot branje vtisov v časopisu! Doslej lahko pove le najboljše. Krajina je enkratna, ljudje so prijazni in dostojni, oskrba v Raduhi dobra, tako je vse v najlepšem redu. Tudi razvedrila ne manjka, če si ga kdo želi. Nadvse zanimivi so izleti, to je velika mikavnost doline. Doslej so bili z družino na Golteh, za katere smatra, da so res lepe, videli so Robanov kot, Matkov kot, nenehno si začrtajo drugo pot, da bi spoznali lepote krajine. Prebivalci so prijazni ljudje, radi pojasnijo tujcem to in ono in tudi gostoljubni so, kar se v drugih turističnih predelih le redko najde. Opazil je, da so naši ljudje tehnično izredno kulturni, saj je vse polno strojev s katerimi obdelujejo strmine, sicer pa se redoljubnost prebivalstva vidi na okoljih hiš, ki so domala vse okinčane s cveticami.

Ivica Gretić

Tu, bi se lahko mnogi meščani učili kulture! Kot ljubitelji lepega, se je Ivica Gretić zelo čudil temu, da takšen turistični kraj kot so Luče, še nima urbanističnega načrta, ki bi zagotavljal turizmu razvoj. Morali bi storiti vse, da bi omogočili turistično dejavnost v kraju, ki ravno po njej slovi daleč preko republiških meja.

JELICA IN DRAGI STAMENKOVIC prebivata v Raduhi v Lučah. Prijazno sta se razgovarjala z nami. Prav zanimivo, da je Dragi Stamenković zvedel za Gornjo Savinjsko dolino, kot odlični kraj počitka, sredi Londona. Je namreč ambasador SFRJ v Angliji in ko je nekim znancem izrazil željo po mimem dopustu, so mu svetovali Luče. Preko predstavnika Slovenijalesa v Londonu so posredovali njegovo željo v Luče in tako prebivata sedaj s soprogo Jelico svoj dopust, kot sama trdita bogato in mimo v prelepi krajini predalpskega sveta. Prvič sta tu in vendar izražata veliko navdušenje nad okoljem, dobro potrebo v Raduhi in bogatimi možnostmi za lepe izlete. Posebno sta navdušena nad lepo urejenimi domačijami, tako v samem kraju, kot v okolici. Opazila sta delovno vneto pri naših kmetih, ki so izredno napredni, saj delajo v glavnem s stroji, tudi živine je veliko v hlevih. Prijaznost ljudi je za razvoj turizma velikega pomena. Ko smo vprašali, kaj svetujejo glede na svoja opažanja, sta opozorila, da so vozni redi avtobusnega podjetja izletnik več kot zagonetni in se iz njih le malo-ko prebije do zanesljivega podatka. Dalje bi kazalo poskrbeti za najnужnejše časopise iz sosednjih republik, to jim manjka. Tudi kakšen vodnik bi bil potreben v skrbno-hrvatskem jeziku, saj si zelo želijo spoznati zgodovino in posebnosti krajine.

Jelica in Dragi Stamenković

Mladinska delovna brigada Slavka Šlandra na Vipavskem

Šlandrovci na Vipavskem

Mladinci iz naše občine so tudi letos na mladinski delovni akciji. Ta poteka na Vipavskem. Znano je, da se opravljajo obsežna izsuševalna dela ob reki Vipavi. Na ta način nameravajo pridobiti veliko novih obdelovalnih površin za kmetijstvo.

Naša mladinska brigada nosi ime narodnega heroja Slavka Šlandra in je nastanjena, kot tudi ostale brigade, v šolskem centru Ajdovščina. To je sodobna in velika zgradba, ki služi med šolskim letom kot dom učencem tega centra. Sedaj je v njej živo kar se le da. Že ob vhodu je videti mladega brigadirja, ki budno pazi na red in seveda preverja vsakogar, ki ima kaj opraviti v stavbi. V velikem hodniku je mogoče na zanimivo pripravljenem razglasnem mestu prebrati kaj se dogaja v taboru, takrat, ko se ne dela za reko Vipavo. V pritličju je tudi štab brigad, poleg njega pa obveščevalni center za mladinsko akcijo. Koder hodiš srečaš mlade ljudi v lepih uniformah in domiselnih klobučkih na katerih je natisnjen znak letošnje akcije. Če ne bi srečeval mladih razigranih ljudi, bi človek prvi hip pomislil, da je v vojašnici, čeprav je vzdušje veliko bolj sproščeno.

Brigadirje je obiskala delegacija občinskih predstavnikov, Hinko Čop, Franček Boršnak in Minka Naglič. V štabu so jih lepo sprejeli in jim najprej poročali o delovni prizadevnosti Šlandrovcev, ki so tudi letos zelo marljivi. Žal pa jih je v brigadi premalo, zato tudi kot celota ne morejo biti tako uspešni. Najprej so nameravali dopolniti manjkajoče število z mladimi iz drugih republik, vendar so to namero opustili. Komandant mladinske delovne brigade Slavko Šlander Jože Špende je seznanil goste s težavami, ki so na začetku zavirale dobro sožitje

Veliki načrti v Savinjskem gaju

Po teh letih obstoja je Savinjski gaj opravičil vsa pričakovanja. Postal je sestavni del turistične ponudbe naše doline, še več, privablja tudi vse več tujcev v Mozirje. Tako je dejansko postal znan v Sloveniji in celi državi. Odbor za urejanje Savinjskega gaja pri KS Mozirje vodi že nekaj let Janez Žagar. Njemu gre zahvala, da je bilo doslej toliko storjenega, da se je ta biser doline ohranil, seveda pa je treba takoj poudariti, da bi vse ne šlo tako, če ne bi gaj urejal domači vrtnar Jože Skornšek. Njegova prizadevanja so več kot strokovno delo, so v bistvu navezanost na Savinjski gaj.

Na zadnji seji odbora so pričeli sedanje stanje v gaju in ugotovili, da si ga je letos ogledalo že preko 20.000 obiskovalcev, ali bolje toliko je bilo vstopnic prodanih. Pričakujejo, da bo obisk tako dober, kot je bil lani. Seveda sedanje razmere pri nas že vplivajo na obisk, saj je bencinska kriza v marsičem vzrok za upadanje prometa na vsaj ravni. Vendar pa odbor gleda naprej! Odločili so se, da

med mladimi. To je razumljivo, saj so se mnogi šele spoznavali med seboj, pa tudi z delom v brigadi. Imeli so še manjše težave z zdravjem nekaterih, ki so pili nezdravo vodo, vendar se je vse dobro končalo.

Obiskali smo brigadirje za Vipavo. Bil je vroč dan, vode v koritu pa komaj zaznavno. Čiščenje struge poteka v takšnih vročih dneh počasi, delo je res naporno. Gradbena dela izvaja sicer podjetje, zato je tudi toliko strojev in ob strugi, sicer pa je povsod videti mlade ljudi s sekirami in drugim orodjem za sekanje grmovja. Naši brigadirji so se kar hitro zbrali okoli svojih gostov, pripovedovanja ni bilo konec. Videti je bilo, da so obiska zelo veseli. Tega niso izražali le s smehom, tudi iz besed je bilo zaznati zadovoljstvo.

Kmalu so krenili z zastavo na čelu proti avtobusu, ki jih vsakodnevno vozi na in z dela. Po kosilu so imeli kratek sestanek, ki sta se ga udeležila tudi Minka Naglič in Franček Boršnak. Pogovorili so se o vsem kar žuli mlade na delu, pa še kaj drugega. Ob koncu srečanja so vsi z užitkom nazdravili s steklenico piva gostom in se prijazno poslovili.

Vse kaže tako, da bodo vnaprej poskrbeli za drugačen način brigadirskega dela, saj je sedanji vse preveč tekmovalen in je v bistvu prežet s tekmovalnim duhom. Mladi pa mislijo, da bi morali več pozornosti posvečati še drugim stvarim, kot so medsebojno razumevanje med brigadami, politično in kulturno delo. V štabu delovne akcije Vipavsko 83 so menili, da je treba takšne predloge poslati na republiško vodstvo mladinskih delovnih akcij. Čas je prinesel svoje, tisto, kar je bilo dobro pred leti, je treba danes prilagoditi trenutku časa in razmer.

prično s pripravami za elektrifikacijo Savinjskega gaja. Naročili so ustrezne načrte in predračun pri Elektro Celje. Namenili so se napeljati elektriko v vse stavbe, ki stojijo v gaju in še urediti javno razsvetljavo. Gmotno bo to trd oreh, vendar pa bodo morali misliti na potrebo po razsvetljavi. Obravnavali so tudi predlog slovenskih vrtnarjev, da bi v letu 1985 pripravili v Savinjskem gaju mednarodno razstavo cvetja. To bi seveda zahtevalo velike priprave, bi hkrati pomenilo v poslovnem pogledu nesluten uspeh. Da bi zmogli vse potrebno, so menili, da bo treba takšno prireditev pomakniti še za kako leto! Vrtnarji so izdelali tudi predlog potrebne ureditve, ta pa seveda vsebuje vrsto naložb, ki jih v tako kratkem času ne bi zmogli, pa čeprav računajo na vsestransko pomoč prebivalstva, posebno pri ročnih delih.

Zapisi v knjigi vtisov dovolj nazorno pričajo o navdušenju obiskovalcev nad lepoto gaja, zakaj bi torej ne storili vsega, da bi tako ostalo.

Naložbe v Elkroju

V Elkroju so vedno spremljali razvoj in dograjevali, kar je bilo potrebno za uspešnejše delo in seveda izboljšanje kakovosti njihovih izdelkov. Tudi sedaj imajo kar vrsto načrtov, ki jih postopno uresničujejo. O njih smo govorili s Petrom Širkom.

Velik zalogaj bo nedvomno toplovod, ki ga načrtujejo in na pripravah pospešeno delajo. Potrebna je prenova likalnice, ki je zastarela. Poleg tega pa zahtevajo nekateri inozemski kupci boljše zlikane izdelke, tega pa v sedanjih napravah ne zmorejo. Z novimi pripomočki bodo seveda tudi izboljšali delovne razmere in povečali storilnost.

Močno jim primanjkuje skladiščnih prostorov. Tudi sodobno skladiščenje je pomemben dejavnik uspeha. To velja seveda predvsem na tujem trgu, pa tudi domači naročniki so vse bolj zahtevni. Tako bodo v nekdanjem gasilskem domu uredili pralnico in skladišče za športni program. Vse omenjeno nameravajo že letos postoriti, sicer bo prišlo do zastoja v izvozu.

Obrat v Strugah bodo pričeli urejati. Tu gre za dozidavo in prenovi, oziroma prilagoditev prostorov proizvodnim potrebam. Načrti so, sredstva tudi, ovira pa so stanovanjski in delno tudi njihovo blago, ki ga tam skladiščijo. Vendar so odločni urediti obrat, ki bo zaposlil v prvem zamahu okoli 50 ljudi, pozneje pa tudi več. Zavedajo se, da v kraju težko čakajo na uresničitev tega načrta, saj mnoge ženske računajo na zaposlitev, ki je težka, oziroma je ni. V Strugah naj bi delali hlače iz proizvodnega programa Elkroja.

Razveseljiva je odločitev Elkoroja, da prevzame nekdanji telovadni dom v Gornjem gradu in uredi v njem skladišče. Tako bo stavba urejana in ne bo kot žalosten spomenik ostala neizkoriščena. Ker so prav v tem domu bile številne pomembne prireditve v času osvobodjene doline, bo Elkroj na procelju stavbe uredil spominsko obeležje in se tako oddolžil spomenu slavne dni osvobodilnega boja.

Mladi v MGA

V počastitev Dneva vstaje slovenskega naroda so mladi v MGA pripravili razstavo domačega likovnega ustvarjalca Jožeta Punčuha. Njegove slike so razstavili v jedilnici družbene prehrane. Prizadevni so tudi sicer in v svoje vrste združujejo kar 98 mladih iz njihove temeljne organizacije združenega dela. Da so se odločili za kulturno prireditev ni naključje, saj nameravajo s podobnimi ukrepi širiti omiko in smisel za likovne lepote. Seveda so že marsikaj postorili tudi s prostovoljnimi deli, tako so očistili streho tovarne, pomagajo kjer je treba in načrtujejo tudi pomoč ostarelim kmetom, ali nekdanjim borcev, ki ne zmorejo vsega dela. Ta zamisel mladih v MGA ni samo plemenita, je tudi izvirna, zato jo velja posnemati.

Predsednik predsedstva osnovne organizacije ZŠMS v MGA Uroš

Aubrecht je pojasnil nekatera redna dela mladih. Tako urejajo oglasno desko s sprotnimi obvestili, opozarjajo na pomembne dogodke in obravnavajo vse kar zanima delovnega človeka. Menijo, da jim v kolektivu v ničemer ne kratijo možnosti za delo, imajo vso podporo, tako s strani vodstva, kot tudi s strani družbenopolitičnih organizacij v TOZD. V letošnji mladinski brigadi na Vipavskem imajo dva iz svojih vrst. Načrtujejo pa udeležbo na pohodu po partizanski saniteti na Solčavskem, pripravili bodo kegljaško tekmovalje, obiskujejo grobove padlih borcev v okolici, za praznik 29. november bodo pripravili strelsko tekmovalje za SOZD Gorenje, kar bo zahtevalo kar precej napora. Poskrbijo pa tudi, da mladi še posebno dobro seznanjeni s težavami gospodarjenja in ukrepi, ki so v današnjem času potrebni.

Paraplegiki smo tekmovali

V okviru prireditev 23. flosarskega bala je bilo tudi letos v Ljubnem ob Savinji medregijsko tekmovalje paraplegikov v namiznem tenisu. Tekmovalje, ki je bilo 4. avgusta, je organiziralo Društvo paraplegikov celjske regije in se ga je udeležilo 18 tekmovalcev iz petih regijskih društev.

Tekmovalci so se pomerili ekipno, v dvojicah, tetreplegiki pa tudi posamezno. Po dokaj izenačenih bojih je zasluženost slavila I. ekipa Društva paraplegikov celjske regije v postavi: Rupnik Branko, Tanjšek Ivan in Serbela-Rupnik Marja. Druga je bila ekipa Pomurske regije pred ljubljansko, ki je bila tretja. Četrta so bili tekmovalci iz Dolenjske regije, nato celjska II. ekipa in šesti gorenjski.

Posebno zanimive so bile igre dvojic, saj je to pri igralcih na invalidskih vozičkih pri nas novost, ki smo jo srečevali le na tekmovalnih v tujini, kjer je ravno neuigranost naših dvojic bila ovira za dosego boljših uspehov v namiznem tenisu. Zato se je organizator letos prvič odločil uvesti v tekmovalje tudi dvojice.

1. mesto je osvojila dvojica Kerec-Ciman iz Pomurske regije; 2. mesto dvojica Rupnik-Rupnik Serbela Marja in 3. mesto dvojica Lukežič-Kranjc iz Ljubljane. Pri tetreplegikih je zmagal Dunaj Slavko iz Pomurja pred Troger Markom celjske regija in Zlebnik Srečom iz Dolenjske.

Po dokaj napornih bojih, ki so trajali tja do 14. ure je v prijetnem, domačem okolju predsednik turističnega društva tov. Božič Janez zmagalni ekipi izročil pokal "flosarska" in spominska darila za prvo, drugo in tretje mesto, vsem tekmovalcem pa značke in prospekte lepe Gornje Savinjske doline. Izrazil je željo, da bi to tekmovalje postalo tradicionalno ter jih povabil na srečanje tudi v prihodnjem letu kar so paraplegiki športniki tudi obljubili.

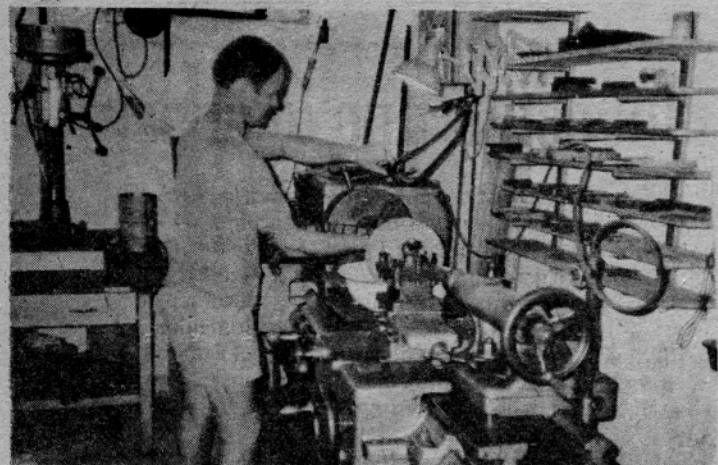
Samo tekmovalje je potekalo vzorno kar gre za sluzga predvsem članom kolektiva Osnovne šole Ljubno ob Savinji, ki so brezplačno odstopili v ta namen telovadnico in pomagali pri organizaciji tekmovalja in nekaterim njenim učencem, ki so vztrajno pobirali žogice vse do 14. ure za kar se jim v imenu tekmovalcev in organizatorja iskreno zahvalujemo. Zahvala velja tudi Turističnemu društvu Ljubno ob Savinji za doprinos k organizaciji tekmovalja.

Ob koncu naj omenim še to, da za dobro počutje ljudi, posebno za ljudi v invalidskih vozičkih ni vedno potrebno veliko finančnih sredstev, kar se premnogokrat neopravičeno sliši, temveč le nekoliko razumevanja in enakopravnega sodelovanja. Le na tak način se tudi paraplegiki lahko enakopravno vključujejo v življenje svojega kraja in postajamo sestavni del družbe. Prireditve na Ljubnem je prav gotovo izzvenela tako. Želeli bi, da bi bilo povsod tako, kjer živijo in delajo naši člani.

BRANKO RUPNIK

Paraplegiki so dobri športniki v vseh panogah, tudi v košarki

Jože Bider za stružnico v svoji delavnici

Kmet izumitelj

Ce drži trditev, da je treba po urejenosti kmečkega dvorišča ocenjevati gospodarja, potem je to res pri Pušnikovih na Suhem, kot domačini pravijo delu zaselka, ki nosi ime Dol-Suha in leži pri Rečici ob Savinji.

Na kmetiji gospodarji že vrsto let mladi Jože Bider ob pomoči žene in svoje matere. Ni le bogato cvetje, ki trasi hišo in rastlinjak v katerem je poleti kopalni bazen, obilica strojev in izreden red je tistokar, odključuje domačijo; saj je v Gornji Savinjski dolini vrsta čvrstih in lepo urejenih kmetij! Pač pa pritegne pozornost mladi gospod Jože, ki je na Rečici ončal osemletko, potem pa popril na domačo kmetijo za delo. V ratkem je preuredil hlev, gospodarstvo poslopje in naredil po lastni misli številne izboljšave na kmetijskih strojih pa še vrsto novih strojev, ki bi jih lahko imenovali tudi njegove izume. Človek, ki se ni nikoli učil strgarskega dela, nikoli ni nihče ni razlagal strojne tehnike, a podučil o potrebnih izračunih, ki o pri njegovem delu potrebni, torej a človek izdeluje stroje, priključke in nenehno razmišlja o izboljšavah aznih naprav s katerimi dela kot met. Zato, da bi zmožol uresničiti, ar si zamislil, si je uredil ugledno telavnico, kupil staro stružnico, za katero nekoliko med smehom pove, la ni vedel v katero stran se mora rti. ... Najprej je izdelal kot svoj rvi stroj „cizo“ na motorni pogon. re torej za priročno vozilo, ki mu e sedaj po dolgih letih dobro služi. lato je kupil staro kosilnico, saj ove ni zmožol, ker je bilo posestvo otrebno prenove, od stavb do zelijšč. Ko si je želel traktor, je v ranju našel primerke, ki ga nihče i hotel kupiti. Doma se je z njim poprijel, ga popravil in sedaj mu že 22 let služi! Kmetuje sodobno, zato zkorisča sorazmerno malo obdelovalne zemlje kar se da temeljito. Na ha zemlje pridelava vse potrebno za 5 glav goveje živine, ki stoji v odobnem hlevu na izplakovanje. /so živino priredi doma, da ne bi upil mačka v žaklju. Molznice ima 2, od njih pa proda dnevno okoli 60 litrov mleka, seveda ga pridelava, pa ga potrebuje tudi za pletenske telice. Da dela družina Bider eliko, je mogoče ugotoviti tudi iz odatka, da redijo 2200 kur nesnic, i dajejo v ugodnem času nesnosti ar 1900 komadov jajc dnevno. orej gre za blagovno proizvodnjo v ravem pomenu besede. Lani je usil s pomočjo zadruga in občine zemljiške skupnosti lep košček močvirjenega travnika. Tako bo ridobil zemljišče za pridelovanje akovostne kme.

Jože Bider je zanimiv sogovornik, i z veliko dobre volje pozivi pripodovanje o sebi, svojih družini in veda o svojih razmišljanjih kako

izboljšati to in ono pri kmetijskih strojih. Ko nanese beseda na sodobne stroje, takrat Jože zaživi in niza hitro svoje zamisli, človek jim kar ne more slediti. Med delom se marsičesa spomni, opazi pomanjkljivosti in jih po lastni zamisli popravi ali odpravi. Prav te dni je po svoji izkušnji izboljšal priklop na traktorje Štore, vse naokoli pa so razni priključki na katerih je kaj dopolnil in izboljšal. Da bi otrokom pripravil veselje, je doma izdelal malo otroško motorno kolo, ki seveda služi dobro vsem domačim. Izumil je nakladalno napravo za ročno kosilnico, jo sam naredil in stroj mu že vrsto let dobro služi. Skratka, človek se kar ne znajde ob tolikem poznavanju delovanja raznih strojev. Gre za vrsto tehničnih izboljšav, ki so plod Jožetove zamisli in znanja, ne manjka pa tudi pravih izumov, ki bi lahko koristili še drugim kmetom, pa kaj ko je Jože Bider z dobrim namenom povprašal pri nekaterih proizvajalcih, če bi želeli izdelovati priključke, ki jih je sam naredil in tudi dolgo preizkušal. Seveda je ostal v teh prizadevanjih osamljen, saj niso pokazali za njegovo znanje nobenega razumevanja, niti zanimanja. ... Pa je mislil Jože Bider, da domače znanje kaj velja, posebno še v teh časih, ko uvoza tujih izdelkov ni!

Nekoč so na kmetiji težje živeli, oče je moral iskati dodatnega zasluga s prevažanjem lesa; danes so časi boljše za kmeta, ki veliko dela, ker sicer ne živi predobro. Zemlja pač zahteva redno in težko delo, to pa zmorojo z ustreznimi stroji, zato je Jože Bider toliko o vsem tem razmišljal in tudi podvzame vse, da bi kmetovanje bilo uspešnejše. Ob njegovem deležu ne pozabi še Zgornjesavinjske kmetijske zadruge s katero že vrsto let dobro sodeluje. Njegova družina šteje pet članov, ima torej troje otrok, fant, ki je star komaj 11 let se že navaja na delo s stroji in tako upa Jože Bider, da bo to njegov naslednik. Kot sam poudari, je danes tudi šola zaslužna za to, da se na kmeta ne gleda več kot na nekaj kar je manjvredno in ne potrebuje toliko znanja. Žal pa smo se v marsičem na kmeta prepozno spomnili, čeprav je vedno dajal, kar je zmožol in je bil navezan na domačo grudo. Današnji čas je čas boja za hrano, zato bodo tudi kmetje pridobili ustrezno veljavo, prav pa je, da se mladi na kmetijah izobražujejo, saj mora dober gospodar marsikaj znati. ...

Ko sem odhajal od Pušnikov, kot jih po domače imenujejo, sem se zamislil nad pripovedovanjem Jožeta Bidra o tem kako malo je vredno domače znanje, pa posebno še če izvira iz kmečkega človeka.

A. VIDEČNIK

Šegavi Kokarčani

Znano je, da so naši predniki bili zaradi zavednosti trn v peti staroavstrijski birokraciji. Zakon je v teh krajih zagotavljal dvojezičnost, prenapeteži v uradih, pa so to radi spregledali. Kako so takratni občinski moške v občini Kokarje zagodli celjskim magistratnim uradnikom, ki so pošiljali vsa uradna navodila v nemškem jeziku, pa piše v Domovini leta 1907!

Na celjskem magistratu znajo slovensko, če le hočejo.

Mestni urad celjski je na vse občine gornjegrajske okraja v mesecu malem srpanu razposlal nek „Kundmachung“ in sicer na vsako po več izvodov. Občina Kokarje je vsa ta „uradna obvestila“ dostavila cesarsko-kraljevi namestniji v Gradec s prošnjo, da se prevedejo na slovenski jezik. Omenjeno ravnateljstvo je poslalo ves akt mestnemu uradu Celje, ki je prošnji ustregel in nemške uradne oglase prevedel v naš jezik. Mestni urad Celje je vendarle ugotovil, da občina Kokarje ni dolžna njegovih nemških razgla-

sov objavljati. Ker pa so se tikali prepovedi pristajanja splavov ob obrežju Savinje v mestnem območju, splavarji pa bi se kaj lahko sklicevali na nepoznavanje prepovedi, ni preostalo nemško pisočim uradnikom v Celju drugega, kot da so jih lepo prevedli ...

Ta primer kaže, da imajo občine veliko moč vplivati na veljavo slovenskega jezika. Pojdi torej in stori tudi ti tako!

Podobno je ravnal učitelj Ivan Kelc iz Nove Štifte, ki je 5. julija 1901 v Domovini objavil pismo, napisano cesarsko-kraljevi poštni upravi v Gradec.

„Ker se pisma tako name, kakor na druge stranke skoraj vedno pošiljajo na Ptujsko, ali Črno goro namesto v Novo Štifo pri Gornjem gradu in bi se lahko pripetilo, da bi nekdo lahko vsled tega imel škodo, dovolim si vprašati visoko c.-kr. poštno ravnateljstvo, nima li poštnega osobja na slovenskem Štajerju, katero bi bilo večše slovenskim imenom pošť?“

75 let Frischaufovega doma

Avgusta mineva 75 let od otvoritve Frischaufove koče na Okrešlju. To je bil za takratno Savinjsko podružnico SPD velik dogodek. Potek same otvoritve je opisan v Planinskem vestniku št. 8-9 iz leta 1908. Domnevno je sestavek napisal Fran Kocbek.

Znana je nestrpnost, ki so jo nemški planinci kazali slovenskim obiskovalcem naših planin. Nemci so tedaj imeli svoje zavetišče na Okrešlju, vendar pa se v njem slovenski planinci niso počutili dobro. Naključje je hotelo, da je snežni plaz leta 1907 uničil postojanko nemškega Alpenvereina. Tako je Savinjska podružnica hitro ukrepala in v soglasju in ob podpori osrednjega odbora SPD pripravila gradnjo novega planinskega zavetišča. Hoteli so sodobno in času primerno stavbo, saj je govor o „modernem“ zavetišču. Sklenili so dati koči ime po prvem raziskovalcu Kamniško-Savinjskih Alp dr. J. Frischaufu, ki je zaradi prijateljskega odnosa do Slovencev in SPD, moral na pritisk nemških prenapetežev v predčasnem pokoj. Kako so zamerili svoje-mu rojaku pošten odnos do Slovencev je razvidno tudi iz dejstva, da so zaradi znanih zaslug vseučilišnega profesorja dr. Frischaufa za planinstvo poimenovali kočo pod Kokrškim sedlom (Suhodolnikovo) po njemu, vendar so po gonji zoper Frischaufa to zavetišče hitro zaprli in sneli napis z njegovim imenom.

Dne 2. avgusta 1908 se je na Okrešlju, kljub slabemu vreme-

nu zbralo preko 200 ljudi, med njimi vidni predstavniki takratnega narodnega življenja. Ob 11. uri je Fran Kocbek, načelnik Savinjske podružnice SPD pričel s slavnostjo in pozdravil dr. Frana Tomiška, predsednika osrednjega odbora SPD, številne predstavnike planinskih podružnic od blizu in daleč, med gosti sta bila tudi državna poslanca dr. Ploj in Franc Roblek. Uvodoma se je Kocbek zahvalil darovalcem denarja, nato pa še H. Herletu iz Solčave, za prevoze na Okrešelj, Francu Piskerniku za vodstvo gradnje, Janezu Piskerniku za nasvete in načrtovalcu zgradbe, inž. Skabernetu.

Slavnostni govornik je bil dr. Fran Tomišek, ki je v svojem govoru pohvalil zasluge Savinjske podružnice in omenil narodnostno nestrpnost tujih planincev v naših planinah. Menil je, da bi vsaj v gorskem svetu morali pozabiti na potujčevanje. Govoril je o velikem delu, ki čaka slovenske planince povsod in kot primer dobrega dela omenil prizadevanja savinjskih planincev za označevanje planinskih poti in urejanje stez. Izrazil je upanje, da se bo planinska organizacija širila še naprej tako hitro in želel delovanju nove koče vso srečo.

Če verjamemo piscu postavka, potem so kljub slabemu vremenu po otvoritvi veselo zaplesali in zapeli, saj je bil navzoč celoten pevski zbor z Ljubnega pod vodstvom učitelja Sotlerja.

A. V.

Rečički lovci so napeljali elektriko do svoje koče na Stonu. Napeljava je dolga 950 m, postaviti pa je bilo treba 28 drogov. Dela so opravili v glavnem prostovoljno.

Kdo je bil Marko Lipold?

Krajevna skupnost Mozi-rje je ena redkih, ki se je spomnila slovitega rojaka, nekdanjega mozirskega tržana. V dolini imamo mnogo primerov, ki bi kazalo oboležiti rojstvo kakšnega velika-na znanosti ali kulture, vendar za to doslej ni bilo kaj prida posluha.

Marko Vincenc Lipold je bil rojen 19. 1. 1816 v Mozi-rju. Studij na filozofski in pravni fakulteti je zaključil v Gradcu. Pozneje je končal še rudarsko akademijo in tako postal prvi Slovenec-geolog. Znan je po geološkem kartiranju na Tirolskem, bil je državni geolog na Dunaju, vodil je geološke raziskave v

mnogih deželah takratne Avstrije, tudi na Štajerskem. Posebno pa se je izkazal z raziskovanjem rudnih nahajališč na Koroškem in na Kranjskem. Kot direktor rudnika živega srebra v Idriji si je pridobil neminljive zasluge za njegov razvoj. V Idriji je 1867. leta tudi umrl, potem, ko je v raznih strokovnih revijah priobčil vidna dela na izredni strokovni ravni.

Ploščo bodo odkrili na rojstni hiši v Mozirju v petek, dne 9. septembra 1983 ob 17. uri. Vabimo občane, da se slavlja udeležijo. Plošča bo vzidana na hiši dr. Jožeta Goričarja.

Zasluzeno priznanje

Osnovna šola na Ljubnem je bila deležna s strani zveznega odbora ZZB – NOV posebne pozornosti. Za svoje uspešno delo pri ohranjanju tradicije NOB in za vesteranske napore pri obrambni vzgoji so šoli namenili plaketo ZZB – NOV Jugoslavije. Ob proslavi Dneva vstaje so jo v Ljubljani tudi izročili.

Kolektivu osnovne šole Ljubno in vsem učencem čestitamo z željo, da bi svoje bogato delo nadaljevali!

Ob šoferskem prazniku

Za nami je 13. julij, praznik šoferjev in avtomehanikov. V nekaterih krajih so bile večje, v drugih manjše pa zato nič manj slavnostne prireditve. Letošnja osrednja prireditev v slovenskem merilu je bila v Žužemberku. Kraj leži ob reki Krki in je od Novega mesta oddaljen 24 km. V času NOB so se v njegovem okolišju odvijale srditve borce in prav v Žužemberku so „pognale“ korenine stanovske organizacije. Bilo je 13. julija 1943 ko so partizanske enote napadle in osvobodile graščino, v kateri so bili nameščeni okupatorji. V tem napadu je sodelovala tudi manjša motorizirana partizanska enota in prav to je pomnil današnje stanovske organizacije.

V regijskem merilu je bila slovesnost v Laškem. Tu smo se srečali člani združenj iz Mozirja, Titovega Velenja, Celja, Rogaske, Slovenskih Konjic in Laškega. Na slovesnosti je sodelovalo preko stopenjdeset članov in več sto pripadnikov in simpatizerjev organizacije. Po krajši slovesnosti, kjer so bila med drugim podeljena tudi priznanja za dosežena mesta na športnih tekmovanjih, smo praznovanje zaključili z družabnim srečanjem.

Največja skrb se posveča temu, da bi šoferji bili deležni bonificiranega delovnega staža, da bi bilo bolje poskrbljeno za njihovo delovno okolje itd.

Par besed še o ZŠAM Mozirje. Organizacija šteje 270 članov, od tega je 70 uniformirancev. Z članstvom ne moremo in ne smemo biti zadovoljni. Zakaj?

Zastavljene cilje, predvsem tiste, ki se nanašajo na izboljšanje delov-

nih pogojev šoferjev in avtomehanikov, je mogoče doseči le ob čim večjem številu članov in ob njihovih enotnosti. Omeniti je potrebno tudi to, da članstvo ni omejeno zgolj na moške, ampak je v naših vrstah tudi 1/10 žensk.

V okviru združenja deluje uspešno že preko 10 let avto – šola, ki skrbi za izobraževanje voznikov v Savinjski dolini. Prizadevamo si, da bi naše poslovanje tako v združenju kot avto-šoli še izboljšali, si s tem pridobili večji ugled, več članstva in tako hitreje dosegli zastavljene cilje. Vsako leto izšolamo okoli 200 voznikov amaterjev in z ozirom na to, da je redno zaposlen le eden inštruktor ostali pa honorarno, to zagotovo ni zanemarljivo število. V letu, ki je pred nami smo si zastavili stanje še izboljšati tako, da v prihodnosti lahko realno pričakujemo bolj celovit in boljši prometno – učno vzgojni proces.

Na področju prometne preventive smo nosilci ali udeleženci vseh prometno preventivnih akcij v naši občini. Ob vsaki spremembi prometne zakonodaje poskušao čim hitreje in kar najbolj kvalitetno posredovati novosti najprej našim članom in ne nazadnje vsem udeležencem v cestnem prometu. Velika skrb so tudi naši najmlajši, saj njihov prometni razvoj spremljamo od vsega začetka (preko krožkov, izpitov za kolesarje ipd.).

Zatorej, če ste voznik, postanite naš član in sodelujte v akcijah za doseglo boljše prometne prihodnosti, kajti tako boste prispevali k večji varnosti sebe, svojih najbližjih in vseh nas.

TONE PRISLAN

Turistični biro v Mozirju

Spričo vedno večjega števila go-ov, ki prihajajo v Zgornjesavinjsko lino, se lahko vprašamo, do kod prišla naša turistična ponudba in kšna je njena kvaliteta.

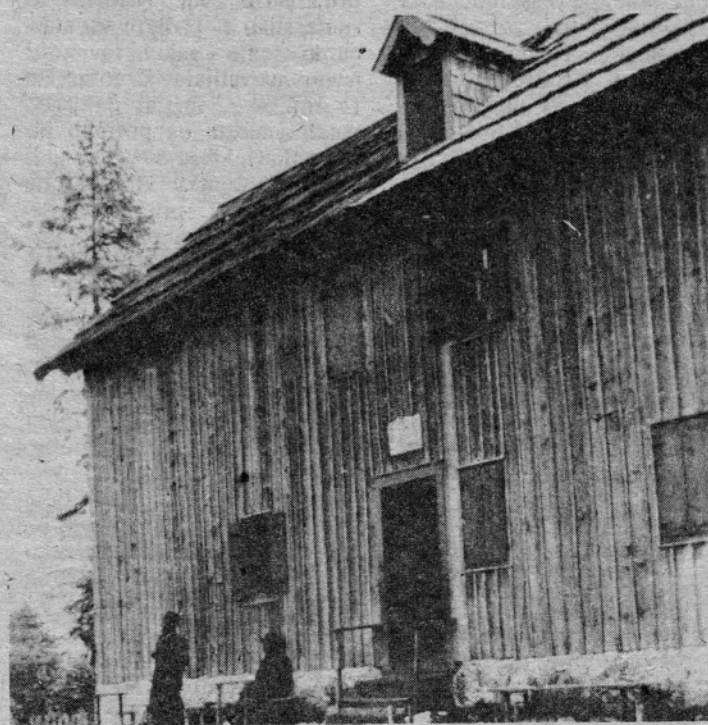
Kvalitetna ponudba se nedvomno ča, k temu pa vedno več pripomuristični biro v Mozirju in seveda di vsi podpisniki samoupravnega orazuma o njegovem financiranju. je že tretji poskus oživljanja ristične pisarne, ki se še ni popolma izvila iz povojev. Zakaj sta opadla poprejšnja dva poskusa veo. Ko je imel zadevo v rokah letnik Celje je bila vsa njegova mudba zgolj prodaja avtobusnih evozov po dolini. Resne zainteresanosti za prodajo celotnih kapacitv v dolini pa izletnik očitno ni kazal. Potem je prevzel pisarno rist Nazarje, ki je zopet vodil learno z recepcijo, s prodajo pa se di ni ukvarjal. Oboji so sicer znali ozoriti na lepote naše doline, raka naprej pa ni storil nihče. av to sedaj poskuša na novo rojeni rist biro Mozirje, saj je njegova ovna naloga prodaja turističnih pacitet po Zgornjesavinjski dolini. m štejejo nočitvene zmogljivosti, so še hudo razdrobljene, kakor je sploh značilnost našega turizma povezave z lokali ter ne nazadnje

tudi prodaje izletniškega turizma, ki lahko postane dober vir dobička. Glede na to, da je bil biro ustanovljen letos aprila, še seveda ne moremo reči, da je uspešen ali neuspešen. Gotovo pa lahko trdimo, da si nabira mnoge izkušnje, ki so našemu turizmu še kako potrebne.

Vodja turistične pisarne, Stane Podsedenski je zaenkrat še precej optimistično razpoložen. Poseben pomen daje improvizaciji brez kate-re v turizmu ne gre. Na tihem si želi, da bi morda iz pisarne nekoč nastala agencija.

Trenutno goste najbolj zanimajo počitnice na kmetiji, ki so postale že kar nekakšna moda. Kmetije so do septembra polno zasedene, kar se nedvomno lepo sliši. Gostje se vračajo s kmetij zadovoljni, tisti pa, ki prenočujejo v družbenih lokalih, ne vedo povedati nič razveseljivega. Pa še to: Starejši gostje se pritožujejo nad voznim redom, ki ga – če ga sploh zagledajo na hotelskem oknu – ne vidijo prebrati, ker je natipkan. amo lahko le, da bo izletnik čim pa, oboje tablo, ki jo tudi naši izletniki težko čakajo. Rekli bi, da je to malenkost, a če se gremo turizem zelo pomembna.

ANDREJA BRITOVŠEK

Frischaufov dom med obema vojnama

Pridobitve na Rečici

Gasilski dom na Rečici

Na posodobitvi ceste Rečica-Vimpasle so delali številni krajani

OBVESTILO

NOVA CVETLIČARNA V MOZIRJU ŠT. 30
ODPRTA NON-STOP OD 7. — 18. URE, OB
NEDELJAH IN PRAZNIKI OD 9. — 13. URE.
IZDELUJEMO VENCE, ŠOPKE, ARANŽMAJE.
NUDIMO TUDI RAZNOVRSTNE SADIKE.

Celodnevna šola se širi

Na obeh podružničnih šolah bodo z dograditvijo v Šmartnem zagotovljeni prostorski pogoji. Zbor delavcev šole v Gornjem gradu je sklenil, da se preide na COŠ na podružnicah z obstoječim kadrom za nekaj let brez dodatnih finančnih sredstev. Za izvedbo COŠ na podružnicah je zaenkrat potrebno nekaj notranjih prerazporeditev kadrov in povečano tedensko število ur neposrednega vzgojnoizobraževalnega dela učiteljev z dosedanjih 24 na 25 ur.

Delovni kolektiv so pri tej odločitvi vodila naslednja dejstva: — zago-

oviti učencem podružničnih šol enake pogoje pred prihodom v 5. razred na centralno šolo (COŠ), poenotiti delo učiteljskega zbora, zmanjšati stroške prevoza (30 km dnevno), želja staršev in učencev s podružničnih šol.

Doslej je v naši občini vključeno v COŠ 14,20 % osnovnošolskih učencev, kar je pod regijskim povprečjem. Z vključitvijo podružničnih šol bi bilo vključenih 20,44 % učencev in bi bil plan do leta 1985 realiziran.

RAVNATELJ
IVAN PURNAT, Lr.

Prizadevni strelci

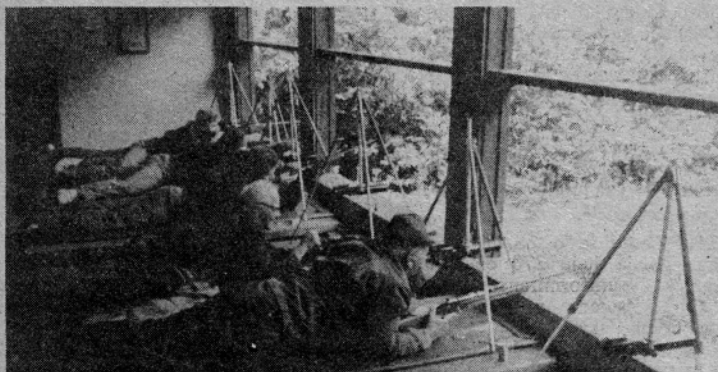
V počastitev julijskih praznikov so mozirski strelci, ali bolje Občinska strelska zveza, pripravili množično streljanje z vojaško puško, tekmovalno so družbenopolitične organizacije med seboj. OO strelska organizacija Kajuh iz Mozirja pa je pripravila že tradicionalno tekmovalno streljanje za nagrade z malokalibersko puško. Obe prireditvi sta privabili na mozirsko strelišče številne ljubitelje tega športa.

Za Dan borca se je pomerilo kar 12 skupin. Prvi so bili strelci OO Kajuh Mozirje, drugi in tretji spet Mozirjani, četrta invalidi in peti OO Nazarje. Med posamezniki so se uvrstili:

Franc Grobelnik na prvo, Jože Kumer na drugo in Alojz Lesjak na tretje mesto. Skupina Solčave je prejela prehodni pokal imenovan po narodnem heroju Janjo Vincenc-Harkovu. O slednjem je spregovoril predsednik ZB Mozirje Jože Mejač. Za tekmovalno streljanje 22. julija je bilo značilno, da so lahko tekmovali vsi obiskovalci od 15. leta navzgor.

Uvrstili so se: Franc Grobelnik, Renato Štorman, Franc Podbrežnik, Marjan Gradič in Marjan Prodnik. Šodelovalo je 73 strelcev, od teh pa je bilo nagrajenih kar 37 in sicer s praktičnimi darili.

F. OMLADIČ

Številni strelci so se pomerili na strelišču v Mozirju

Radmirski učitelj

Znano je, da je bilo na začetku tega stoletja v dolini več šol. Tudi v Radmirju je bila. Na tej šoli je učil od leta 1898 med drugimi učitelji Ignac Stermecki. Pred tem je učiteljeval na Gomiljskem, doma pa je bil na Pokleku nad Podsredo. V Radmirju si je našel svojo življensko sopotnico na kmotiji Zobej, zato je pozneje poleg učiteljevanja še pridno kmotoval. Kot je takrat bilo že običajno, je doma na Pokleku rastla kopica otrok in izobila ni nikoli poznal, zato je ostal telesno droban, kar priča dogodek iz prvega leta službovanja, ko je nenadoma prišel v razred nadzornik, Ignac Stermecki pa je pri nekem učencu v klopi popravljal nalogo zato je moral nadzornik vprašati razred, kdo med njimi je učitelj.

Učitelji so bili na vaseh središče pozornosti, ljudje so jih radi prosili za razne nasvete. Tudi Stermecki je bil pripravljen vsakomur pomagati. Prebiral je strokovne liste, da je potem lahko svetoval. Pri tem je pomagalo njegovo obsežno znanje, govoril je kar devet tujih jezikov in obvladal stenografijo. Če je bila potreba po prevajanju, so se vsi od blizu in daleč obračali na Ignaca v Radmirju. Prejemki učiteljev so bili zelo skopo odmerjeni, pa je vendar

našel sredstva za plačilo deset raznih listov, ki so prihajali v njegovo hišo. Po njih se da sklepati, da je Ignac Stermecki bil naprednjak, pa tudi njegovi prijatelji so bili taki. Veliko se je družil s Franom Kocbekom, Ignacem Šijancem. Njegovi sošolci notar Košenina, sodnik Hočevan in župnik Šlander, vsi iz Gornjega grada, so bili stalni gostje pri Stermeckijevih. Po smrti nekdanjega upravitelja šole Terčaka, je bil nekaj časa tudi vodja šole v Radmirju.

Imel je številno družino in vsi otroci so obiskovali šole. Leto 1934 pa je bilo nesrečno za družino Stermecki. V Celju je umrl Ignac in kmalu za tem v Ljubljani še sin, ki je bil pravnik.

Prve dni okupacije so razorale ledino družine Stermecki v Radmirju. Zaprl so sina Minka, ki je bil od samega začetka povezan v OF, v Celju pa so ga ustrelili. Ostali člani družine so bili zaradi tega izpostavljeni grozotam okupatorskih zaporov. Trije so umrli v taborišču, preživeli sta le hčerki Vera in Mariča. Ignac Stermecki je torej vzgojil svoje otroke v naprednem in svobodoljubnem duhu, bil je resnično mož, ki je storil vse kar je zmogel in kar mu je veleval stan...

A. V.

Je tako ali ni?

Naš slovenski jezik je dovolj bogat, dovolj živ in slikovit, da lahko z njim izrazimo vsa zunanja ali notranja občutja, — naj bodo takšna ali drugačna. Če smo besni na koga ali na kaj, znamo svojo „žtev“ prav „pošteno“ ozmerjati.

Zdravniki že stoletja uporabljajo latinščino, znanstveniki in ekonomisti si privajajo angleške in nemške besede; zakaj torej ne bi „uvozili“ nekaj sočnih italijanskih kletvic ali podobnih „cvetk“ iz bogatega jezika najbližnjih „južnih bratov“?

Če smo „prisluhnili“ tujim besedam, in dovzetni smo zanje, smo si „repertoar“ kletvic, psokv in žaljivk zelo „obogatili“. Skratka: če nas bo kdo „ogrožal“, ne bo zadreg. Osovrženi „objekt“ bomo „obdelali“, pa četudi za ceno svoje osebnosti omike ali kulture.

V primeru pa, da bi se naš „olikani“ besedni zaklad le izčrpal, imamo še eno, prav idealno možnost: Svoj „govor“ lahko prav častno zaključimo, rekoč:

„Ma, pojdi ti v...“

Nekateri meni nič, tebi nič, take besede uporabljajo kot okrasne prirednice ali priveske pri polni zave-

sti, misleč, da bo njihovo govorjenje zanimivejše, bolj pestro in bolj „sodobno“, medtem so pa drugi trdno prepričani, da se v njihovi hiši nikdar ne preklanja.

Da, tudi taki so!

Vaščanki sta se vračali od cerkve — pobožnosti in je prva zinila:

„Župnik nam jih je pa pošteno nabrenkal, kaj? Sicer pa ima prav; kletev se je res tako razpasla, da je groza.“

„Ja, res je tako!“ je zagnano pritrdila druga. „Jaz včasih poslušam svoje „vampe“ (mislija je svoje tri otroke); „madona“, da se resno sprašujem, kje vse to „nabirmajo“.“

Prva je najprej osuplo pogledala, potem pa glasno zasmejala, rekoč: „Ti... ti se to sprašuješ? Ne- verjetno! Z mojem vendar kolneta, da se okrog hiše kar bliska“...

No, tej drugi, se niti sanjalo ni, da spada med „grešnike“...

Če kje in kdaj kakšen poduk kaj zaleže, je težko reči, res pa je, da smo za besedne „novitete“ silno prilagodljivi, ter kos vsakemu, še tako „kočljivemu položaju“.

ŠTEFKA PETEK

ZAHVALA

Zahvaljujem se nazarskim gasilcem, sosedom in vsem, ki so pomagali pri gašenju požara.

MOHORIČ TATJANA
Prihova 44

Spomini

Na mojem oknu nagelj rdeč vsa leta je cvetel; pa prišel je sovražnik krut in nagelj je — zgorel.

Zažgal mi je moj dragi dom, in rdeč, dišeči cvet, vrgel me na kamijon, peljal v širni svet.

Bodeča žica, kramp in dim spomina ni pregnal, v srcu nagelj je živel, mi up in moč dajal.

Zdaj sivi moji so lasje in zguban moj obraz, a dom imam in nagelj rdeč, ter lep, srečnejši čas.

ALPINISTIČNA SEKCIJA MOZIRJE

Alpinistična sekcija Mozirje bo v letu 1983/84 organizirala začetno alpinistično šolo.

Vpis in prvo srečanje zainteresiranih ljubiteljev gora bo v petek, 16. 9. 1983 ob 19.00 v kulturnem domu v Mozirju.

Vabljeni!

Vabilo na pohod

V počastitev praznika občine Mozirje organizira OK ZSMS tradicionalni Pohod po poteh partizanske sanitete na Solčavskem. Pohod bo 9. in 10. septembra, na njem pa bodo obiskali mesta in obeležja partizanskih bolnic v Matkovem in Robanovem kotu in partizanske kmetije, ki so v najtežjih dneh pomagale, da je osvobodilni boj uspel.

Prijave zbirajo vse OO ZSMS v občini, prijavite pa se lahko tudi neposredno na OK ZSMS v Mozirju (tel. 831-577).

OK ZSMS Mozirje

OK ZSMS MOZIRJE

PO POTEH
PARTIZANSKE
SANITETE
NA SOLČAVSKEM

Obvestilo upokojencem

Izvršni svet Društva upokojencev Mozirje namerava organizirati enodnevni izlet, v soboto 17. septembra 1983.

Izlet je predviden na relaciji Ptuj, Ormož do Ljutomer in v Radence. Kosilo bo v znani gostilni Veržej. Na tej poti si bomo ogledali razne znamenitosti in Ljutomersko vinski klet. Stroški izleta na člana DU bodo predvidoma znašali 900 din. Za zakonca, ki ni član društva pa 1.000 din.

Prijave za izlet bomo sprejemali v društveni pisarni, v sredo 31. 8., v ponedeljek 5. in v sredo 7. septembra med 9. in 12. uro.

Nadalje obveščamo vse zainteresirane člane, da nameravamo izvesti en krajši pohod v naravo. Šli bomo po peš poti iz Mozirja na Šmihel. To bi izvedli na soboto 27. avgusta 1983. Interesenti se zberemo na trgu v Mozirju tega dne ob 9. uri zjutraj.

Ustavili se bomo v gostilni na Šmihelu in mogoče tudi ogled kmečkega turizma. Prijave za ta pohod niso potrebne! Odbor vabi k čimvečji udeležbi izleta in pohoda

IO DU MOZIRJE

RAZGLAS

Vse lastnike motornih koles — mopedov, ki jim je potekla veljavnost prometnih dovoljenj

obveščamo

da bo redna letna registracija motornih koles — mopedov na območju občine Mozirje po naslednjem razporedu:

1. Na krajevnem uradu Ljubno ob Savinji:
— ponedeljek, dne 19. 9. 1983 od 8. do 11. ure za območje KU Luče, Solčava in Ljubno ob Savinji. Tehnični pregledi bodo v garaži Oddelka milice Ljubno.

2. Na krajevnem uradu Gornji grad:
— ponedeljek, dne 19. 9. 1983 od 11.30 do 14. ure za območje KU Gornji grad. Tehnični pregledi bodo v mehanični delavnici RIFELJ Antona.

3. Na sedežu Skupščine občine Mozirje:
— torek, dne 20. 9. 1983 od 8. do 13. ure za območje KU Nazarje, Rečica ob Savinji in Mozirje.

Tisti lastniki, ki ne nameravajo podaljšati registracije za tekoče leto, pa so zavezani, da vrnejo registrske tablice s predloženim prometnim dovoljenjem.

Težavno spravilo lesa

Večkrat se omenjajo težave s katerimi se ubada GG Nazarje, TOZD Luče. Tudi v prvem polletju so pridelali izgubo, zato smo obiskali direktorja TOZD Edvarda Ikovica in ga povprašali zakaj se borijo s takšnimi težavami.

Lučki gozdarji gospodarijo z okoli 8000 ha gozda, ki leži deloma tudi v izrednih strminah in sploh na zahtevnih legah. 4000 ha je od teh varovalnih, torej ostane za sečnjo le 4000 ha. V TOZD dela 107 delavcev, od tega 85 v proizvodnji. Povprečna starost v vrstah gozdnih delavcev ni ugodna, saj je slej ko prej previsoka. Letnega poseka imajo okoli 22.000 m³ lesa (čistega).

Glede na povedano bi lahko izluščili, da spravilo lesa v takšnih legah ni poceni, je pa vsekakor daleč dražje, kot drugje. Dalje, na slabe uspehe vpliva starost delavcev, njih vrste pa se ne pomlajujejo, kot bi bila potrebna. Ponekod morajo za spravilo lesa uporabljati drage žičnice, tudi prevozi so zaradi oddaljenosti in strmin

zelo dragi. Zaradi vseh navedenih okoliščin so tudi nesreče pri delu pogost pojav. Pomanjkanje stalnih delavcev in na drugi strani sezonske značaj dela, povzroča dodatne težave. Delo v gozdu je zelo zahtevno in trdo, pa bi zato moralo biti bolj plačano, ker pa to ni, se tudi premalo mladih odloča za poklic lesnega delavca, oziroma za delo v gozdu. Če k temu dodamo še težke življenjske razmere v planini, potem je slika popolna. Namreč, gozdni delavci imajo leta dolgo le mrzlo hrano, kar gotovo vpliva na slabo zdravje. Topli malic jim ne morejo dovažati, ker so običajno delovišča preoddaljena. Vse navedeno najbrž vpliva tudi na manjšo delovno vnemo.

Edvard Ikovic zaključuje svoje pojasnjevanje s trditvijo, da bo načrt poseka lesa uresničen, saj je bila pomlad letos zaradi snega neugodna in je tako delo v gozdu zastalo. Tudi izguba se bo zmanjšala, pokrivajo pa jo znotraj delovne organizacije solidarno, ker pač upoštevajo delovne razmere lučkih gozdarjev.

Menina vabi!

Gornjegrajski planinci so uspeli dokončati stavbo Pristavo ob planinski koči na Menini. Ob otvoritvi te nove planinske postojanke bo srečanje slovenskih planincev na Menini. Slavnostni govornik bo član predsedstva SZDL Tone Bole.

Z vozili je možen dostop tako iz Bočne, kot tudi iz Tuhinjske doline preko planine Bibe.

Svečanost, ki sodi v spored prireditev letošnjega občinskega praznika, se bo pričela 28. 8. 1983, ob 11. uri.

Vabljeni!

1893 SAVINJSKA PODRUŽNICA S.P.D. 1983

85 LET PRVE PLANINSKE KOČE NA MENIN

NAPAD NA REČICO

Prebivalci Zadrebčke in Zg. Savinjske doline so preživljali že tretje leto okupacije. Vzurnjenje vsled okupacije se je spreminilo v strah. Vse težave in trpljenje okupacije je terenskega delavca Sama in njegove tovarise privedlo do tega, da so začeli razmišljati in snovati kako bi likvidirali postojanko v Rečici ob Savinji in obračunali z nemčurji.

Partizan Kos Franc-Samo, ki so ga poznali prebivalci obeh dolin, je s svojim iskrenim včasih zanesenjskim nastopom osvajal ljudi in jih prepričeval s svojo revolucionarno mislijo o potrebi po neusmiljeni borbi proti okupatorju. Nemci v postojanki in privrženci nemškemu rajhu v Rečici ob Savinji so ga že dalj časa ovirali pri njegovem političnem delu na terenu.

Meseca avgusta 1943 se je Savinjska (Bogdanova) četa že močno razmahnila na območju Zadrebčke in Savinjske doline, ko pa je prve dni meseca oktobra prispela na Dobrovlje legendarna Šlandrova brigada, je Samo takoj odšel v štab brigade in pred poveljstvo razgrnil svojo zamisel, kako bi s tamkajšnjimi terenskimi delavci OF pripravili napad na močno in utrjeno postojanko v Rečici ob Savinji. Ko je v podrobnosti analiziral vse okoliščine in stanje v postojanki je poveljstvo brigade osvojilo njegov predlog.

Lotili so se taktičnih priprav za napad. Brigada je bila vojaško in politično močna in če je nekaj pred tem Bogdanova četa likvidirala postojanko v Radmirju so vedeli da je brigada sposobna in pripravljena na to mogočno predstavitev, na napad na zagrizeno nacistično postojanko.

Načrt za napad je bil, na podlagi predhodnih ogledov in dogovorov, zamišljen in izdelan takole:

- posebna udarna brigada, katero bi vodila komandant II. bataljona Poglajen Drago in Samo bi sovražnika presenetila v menzi pri večerji in ga zasula z bombami;
- prvi bataljon po padcu

postojanke izvede rekvizicijo v dveh trgovinah v Rečici;

— 1. in 2. četa II. bataljona bi bili na Prihovi v zasedi, da bi zadržali Nemce iz smeri Mozirja, če bi hoteli priti v Rečico napadenim v pomoč;

— 2. četa I. bataljona bi bila na Vrhpolju, da bi zadržala Nemce iz Ljubnega;

— III. bataljon bi bil v pripravljenosti, da v primeru četrte udarne grupe zaide v težave pomaga in koordinirano z u-

Franc Poglajen-Drago

rno grupo nadaljuje napad na postojanko.

Napad bi se začel okoli 18. ure, to je v tem letnem času, v prvi polovici oktobra, ravno na pohodu dneva v prvi mrak. Poveljstvo brigade se je odločilo za to uro, ker so sklepali, da so Nemci pri večerji skupaj in da je budnost v postojanki ta čas očitno manjša. Upoštevali je tudi dejstvo, da moramo za takšen napad imeti na razpolago vso ali pa vsaj pretežni del noči.

Udarno grupo je predstavljalo 26 močno oboroženih partizanov, ki jih je Drago izbral v treh bataljoni in jo je bilo potrebno res prikrito pripeljati na izhodiščne položaje. Trg Rečica leži v ravnini, čistina je zlasti z južne in jugozapadne strani. Ugodnejše smeri za napad so bile od vznožja Mozirskih planin.

Grupa prostovoljcev na čelu s komandantom II. bataljona

Poglajen Dragom in terenskim delavcem Kos Francem-Samom se je odcepila od brigade že prejšnji dan t.j. 5. oktobra 1943 zgodaj zvečer in prispela v vasico Potok, ko je bila že noč. Tu se je srečala z našo četo. Ta večer smo prišli iz Mozirskih planin in bili na poti v brigado.

Udarni grupi smo se pridružili, kot vodje skupin, Stopar Rudi-Kitak, Fale Alojz-Roman, Senica Maks-Božo, Bršak Jože-Lado in Hren Jože-Aki. Na pot smo odrinili čez Zadrebčko in Zg. Savinjsko dolino. Neopazno smo morali priti in se utaboriti na gozdnatem hribčku Zavrh, ki se nahaja v neposredni bližini trga Rečica ob Savinji. Naše bivanje na Zavru je moralo ostati v strogi konspiraciji.

Poslovlili smo se od tovarišev iz čete in odrinili na pot. Pri potoku smo šli po skripajoči brvi čez Dreto, čez to lepo vodo, ki je bila čista kot solza. Zuborela je, kot bi tiho prepevala. Iz nje je vela svežina, ki nas je vabila, da se je napijemo in se osvežimo.

Pri Lačji vasi smo šli čez cesto, ki pelje iz Nazarij v Gornji grad, skozi gozd pod Gorico ob Dreti in že smo hiteli po kolovozu od njivah proti mostu v Sp. Rečici. Tu nas je čakal Senica Ivan zvan „Bonifacij“, brat Senice Maksa-Božota. Imel je nalogo, da opazuje ali bo sovražnik postavil zasedo ob mostu, kar se je zelo pogosto dogajalo. Imeli smo srečo. Tega večera ni bilo zasede. Tako smo lahko šli varno po mostu čez Savinjo.

Ob prehodu čez ta most, sem se mimogrede spomnil na otroška leta ko smo ob Savinji navzgor nič kolikokrat hiteli po beli cesti na biciklih in jo občudovali srebrno in bleščečo. Kako čudovito se je po njej razlivala zlata bleščava sonca, ki je odsevalo iz vode veliko, ogromno. Ah, kako je bilo toplo.

Tisto noč pa je bilo vse tiho. Na modri gladini pa je trepetala in se ogledovala rumena oglaluna. Brž pretrgam razmišljanje in že pohitim za kolono. Nekaj sto metrov smo nadaljevali pot

kar po glavni cesti proti Mozirju. Pri Vajdovem mlinu smo krenili s ceste mimo Zerdovčeve kmetije v Blate in dalje na Zavrh kjer smo se utaborili. Postavili smo straže in legli po tleh ter prespali preostalo noč. Tu smo prebili dan do poznega popoldneva.

Jutro je bilo sveže, hlad je bil nežen in pretkan z mlado in prosojno svetlobo, ki se je med drevjem zgoščala v posevne snope. Okolica je kmalu na lepem zažarela v barvah. Iz za Paških vrhov in Lepe njive je posijalo sonce. Postalo je topleje. Tudi rosno zelenje okrog Rečice se je zalesketalo v soncu. Gozd je dehtel po svežini. Prijetno tišino v tem jutru je kdaj pa kdaj zmotilo brenčanje čmrcljev ali kakšnega žužka, ki je pribrenčal in izginil. Nato pa je bilo zopet vse tiho. Okrog nas je zorelo čvrsto življenje. Brezbrizno smo se utapljali v sanjah našega otroštva. Poseдали ali ležali smo pod smrekami in pod borovimi drevesi ter zrlili po nebu. Spet in spet smo se ozirali v nebo. Kdaj pa kdaj je mir pretrgalo gmenje letal. Dolgočasili smo se. In zopet so nam misli same od sebe nizale prizore in slike, ki nam niso dale miru. V spomin sem si poklical podobe iz otroštva, na domačijo pod gozdom, ki je bilo kljub svoji skromnosti polno prijetne topline.

Spomnil sem se kako je mati ob nedeljah brata in mene vodila k maši na Rečico. Zvonilo je. Drevesa v trnovskem gozdu skozi katerega smo hodili po bližnjici so bila že večja. Mati naju je držala za roki. V njenem stisku sta bili poleg strogosti tudi prijaznost in skrb.

Razmišljanje je prerezalo obvestilo z opazovalnice, da spodaj ob hribu po poti nekdo prihaja. Zaradi konspiracije je zavladala popolna tišina. Neznavec, ki je šel po poti nas ni opazil. Nadaljeval je pot. Najprej je zamrlo šelestenje, potem pa še topot korakov po ne preveč shojeni poti. In spet smo bili sami.

(Nadaljevanje)

Pri vodji TOZD Stavbno. Za nalogo, ki jo morajo izpeljati so potrebni delovni dogovori.

Kino Mozirje v septembru

1. Mož iz San Fernanda — pustolovski	17. 18. Kralj Boksarjev — Hong Kong — kung fu
3. 4. Napad na ploščad Jenifer — pustolovski	20. Jezdec na dolge proge — western
6. Delo v določenem času — komedija	22. Kantonski kung fu — Hong Kong — karate
8. Ubijanje „a la cart“ — kriminalka	24. 25. Samo dvakrat se živi — pustolovski
10. 11. Zarja v deželi Zulu — zgodovinski	27. Žena na dopustu, ljubica v mestu — erotični
13. Sex v sto lekcijah — erotični	29. Mornarji v postelji — erotični
15. 13. julij — jugoslovanski film — vojni	

Kino Ljubno v septembru

3. — 4. IX. ROP V NICI — francoski film, kriminalka	PLAZE — nemški film, seksi komedija
6. IX. EMANUELA KRALJICA SADOSA — grški film, erotski	20. IX. SAMO ENKRAT SE LJUBI — jugoslovanski film
10. — 11. IX. JAZ TOM HORN — ameriški film, western	24. — 25. IX. POBESNELI MAKKS — avstralski film, akcijski
13. IX. LEDI DRAKULA — nemški film, grozljivka	27. IX. NORI SEKS — italijanski film, erotska komedija
17. — 18. IX. ZGODBE ČUVAJA	

Kino Gornji grad v septembru

3 — 4. septembra film „SEKSI KLINIKA“	17 — 18. septembra film „KOSA“
7. septembra film „POLICAJKA“	21. septembra film „BRUBAKER“
10. — 11. septembra film „TAJNSTVENO NA SLEDI“	24 — 25. septembra film „MONIKA LJUBEZEN PRI 16 letih.“
14. septembra film „MLADOST NOROST“	28. septembra film „ZLATI SALAMANDER“

Matična kronika za julij

1. ZLATO POROKO sta obhajala MOLICNIK Jožef, star 76 let, kmet in FRANČIŠKA, stara 69 let, gosposinja iz Podveže 39. 2. PLANOVŠEK Anton, star 27 let, strojni tehnik iz Nazarij 29 in LAMPRET Vladimir, star 23 let, knjižničarka iz Nazarij št. 188. 3. JELEN Zvonko, KV rudar, star 26 let iz Velenja in PLESNIK Ida, PTT uslužbenka, stara 25 let iz Ljubnega ob Savinji 44. 4. MLINAR Ignac, star 26 let, strugar iz Konjskega vrha 16 in SEM Antonija, stara 27 let, telefonistka iz Ljubnega ob Savinji 200. 5. KLANDNIK Stanislav, star 28 let, delavec iz Raduhe 55 in ZAMERNIK Marija, stara 20 let, trgovka iz Strmca 38. 6. MOLICNIK Ivan, star 27 let, delavec iz Konjskega vrha 20 in KAKER Alojzija, stara 25 let, konfekcionarka iz Krnice 56. 7. MARINKOVIC Bojkan, star 26 let, natakar iz Mozirja 49 in SUHOVERŠNIK Majda, stara 21 let, slaščičarka iz Bočne 48. 8. KRAJNC Janez, star 27 let, kmet iz Bočne 49 in BASTL Viktorija, stara 25 let, pletilja iz Homec Brda 6. 9. KRANJC Marjan, star 27 let, avtoprevoznik iz Mozirja 270 in JELEN Mira, stara 25 let, delavka iz Mozirja 378.

SMRTI: RESNIK Jožef, star 78 let, kmečki upokojenec in Podolšev 4, LAMPREČNIK Janez, star 74 let, kmet iz Lenarta 23, MIKLAVC Frančišek, star 81 let, kmet iz Florjana 33, FRANCE Franc, star 39 let, inv. upokojenec iz Nazarij 89, CIGALE Alojz, star 75 let, upokojenec iz Potoka 18, ŠTIGLIC Marija, stara 82 let, upokojenka iz Radmirja 12, VRTAČNIK Jožef, star 74 let, vojni invalid iz Radmirja 14, STOPAR Jožefa, stara 92 let, upokojenka iz Nizke 27, NAREKS Ana, stara 76 let, upokojenka iz Grušovelj 2, OREL Cecilija, stara 76 let, preužitkarica iz Brezja 20, KAKER Marija, stara 79 let, kmetovalka iz Brezja 25

II. STROKOVNA LITERATURA: Enciklopedija Jugoslavije, Slovenija, Kajzer: S tramovi podprto mesto, Pugaretti: Vse o psih, Romano: Gramsci, Moody: Življenje po življenju, Kielar: Anus mundi: spomini iz Auschwitza

Moj cvet

Na mojem oknu nagelj rdeč je vrsto let cvetel, a okupator, tujec krut je vse to cvetje vzel.

Zažgal je ljubi rodni dom z njim dišeči cvet; mene dal na kamijon, peljal v daljni svet.

Bodeča žica, bič in kramp, tak svet me je obdal; zavest le nagelj je krepil, mi up in moč dajal.

Zdaj sivi moji so lasje in razoran obraz, a dom imam in cvet dišeč in lep, srečnejši čas.

PETER WEISS

ŠTEFKA PETEK

Franc Lekše (1862 — 1928)

Jezikoslovni pisec Franc (Salski) Lekše se je rodil 27. januarja 1862 v Pustem Polju (pri Marki) očetu Francu in materi Mariji, rojeni Praznik. (Doslje so za Lekšetov rojstni kraj velikokrat napačno navajali Rečico ob Savinji, kjer pa je bil krščen.)

Gimnazijo je obiskoval v Celju, Ptuj in na Sušaku, bogoslovje pa v Mariboru, kjer so ga leta 1888 posvetili za duhovnika. Nato je bil kaplan v Radljah ob Dravi, v Kamnici (pri Mariboru), v Vojniku, na Ptujski Gori in v Cirkovcah, v letih 1897—1926 pa župnik v Lucāh. Umrli je 2. februarja 1928 na Polzeli.

Z jezikovnimi vprašanji se je začel ukvarjati kot bogoslovec, objavljal je deset let (kot kaplan), nato pa nič več. Najbolj zgovoren je natančen pregled naslovov njegovih jezikoslovnih člankov, ki so vsi izšli v ilustriranem mesečniku Dom in svet: Recimo katero o našem pravorečju! (1888; o knjižni izgovorjavi črke l kot l oziroma kot dvoustični v (w)), Nekaj porabnih (tj. praktičnih — P. W.) misli o slovenščini v govoru in v pismu (1890; besede obravnava v 57 skupinah; iz Zgornje Savinjske doline je nekaj narečnega gradiva), Porabne misli o slovenščini v govoru in pismu (1891; nadaljevanje iz prejšnjega letnika z besedami, razporejenimi v 24 skupin, vendar pod zanimivo spremenjenim naslovom), Naš jezik in naša knji-

ževnost (1892; obravnava jezik v knjigi Pegam in Lambergar; do tretjega nadaljevanja ni prišlo zaradi urednikovega posega), Ime rodbine in svaščine (1893; zelo pregleden članek o poimenovanju sorodstva v slovenščini), „Knezoškoč“ ali „knez in škof“? (1898; pisec priporoča drugo obliko).

Lekše je objavil po en članek o arheologiji, umetnostni zgodovini in zgodovini. Zapisal in objavil je tudi ljudsko pripovedko „iz Zadrebčke doline“. Prav tako v Domu in svetu je objavil priložnostna življenjepisa razsvetljenskega teologa Gašparja Rojka in varaždinskega profesorja Jožefa Križana ter zapisa ob smrti jezikoslovca Vatroslava Oblaka in pisca Ilija Okrugića.

V „listu za šolo in dom“ Popotnik je leta 1898 objavil razpravo Temperament glede na vzgojo otrok, v mladinskem časopisu Vrtec leta 1890 tri prevode iz ruščine, časopisa Slovenski gospodar in Učiteljski tovariš pa sta leta 1895 natisnila njegov opis potovanja v Prago.

Učil se je ruščino, češčino, italijanščino in francoščino, znal je nemščino, v bogoslovju pa so mu dali znanje latinščine (in najbž tudi grščine). Vse to mu je omogočalo široko jezikovno in esejistično utemeljevanje napisanega, predvsem v prvih člankih.

O prvem natisnjem jezikoslovnem članku sta spregovorila v tistem času najuglednejša slo-

venska jezikoslovca, in sicer Stanislav Škrabec in Vatroslav Oblak. Zanimivo je, da je Lekše predlagal, naj bi se v slovenskem knjižnem jeziku pri nekatereh samostalnikih (predvsem pri ženskih v rodilniku množine) končni l izgovarjal kot l, npr. del, čebel, dežel, tal, čemur je Škrabec nasprotoval in predlagal izgovor dew, čebew, dežew, taw. Danes se načeloma izgovarja l, razen npr. v del in tal, kjer je mogoča varianta dew in taw.

V enem od svojih člankov je Lekše zapisal: „Hočemo li kdaj imeti jedinstven (tj. enoten — P. W.) jezik, postaviti nam se je na kritična tla.“ Zdi se, da je Lekšeta jezikoslovca pokopala prav preveč prizadevna kritičnost oziroma kritiziranje, kajti pri obravnavanju jezika v Pegamu in Lambergarju se je opek (neposrednih podatkov ali dokumentov o tem ni). Urednik Doma in sveta Frančišek Lampe je namesto Lekšetovega tretjega, najbrž preveč zagretega nadaljevanja objavil svoje, ki je bilo kar zaključno. V njem je povedal, da je resnemu jezikoslovju potrebna umirjena kritičnost, ne prenese pa nestrpnosti (česar je predem pri Slovenicah veliko še danes).

Lekše je bil prek Levstikove jezikoslovne šole nadaljevalec Miklošičeve. Levstika je posnemal celo pri največji napaki: ko si je pridobil znanje, ki bi ga lahko izkoristil za opisovanje jezika in ugotavljanje stanja v

„Savinjske novice“ izhajajo mesečno - Izdaja SZDL občne Mozirje - Urejuje uredniški odbor - Glavni in odgovorni urednik Aleksander Videčnik - Fotografska priprava Ciril Sem - Uredništvo in uprava: Mozirje 175, telefon: (063) 831-069 - Ziro račun pri SDK ekspozitura Mozirje, številka:

52810-637-55424 - Savinjske novice, glasilo SO Mozirje - Rokopise, objave in oglase za vsako številko sprejemamo do 20. v mesecu - Stavek, filmi in prelom DITC, tozd Grafika Novo mesto - Tisk na rotaciji Ljudske pravice v Ljubljani - Po mnenju IS SRS, Sekretariata za Informacije (št. 421 1/72 z dne 9. maja 1973) je časopis oproščen davka na promet proizvodov.